Št. 149 Poštnina plačana v gotovini ... v nedeljo 22. junija 1924. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLIX

...zhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredn... Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi ... pošiljajo ... pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj ... odgovorni ... Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, ... ta L 32.— in celo leto L 60.— za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm.*) — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 cent. zahvalnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

...ljska knjižnica ... b l j a n ...

Italijanski glas o drugorodnih manjšinah

«Il Popolo di Trieste» je zopet prišel k nam v obiske, na razgovore in na obračun radi novih zločinov, pri katerih nas je «zaloti!».

Seveda je prišel tudi to pot na svojem ponosnem, čeprav že šepavem vrancu. Kakor vedno, preludira tudi temu njegovemu razgovoru z nami naše pretvezno avstrijakantstvo, naše hrepenenje, da bi se povrnili avstrijski časi v našo deželo, in pa slovanska neiskrenost, ki da je dete avstrijske duševnosti našel. Ta **naša neiskrenost** naj bi bila v tem, da se voditelji Slovanov v Italiji istočasno, ko so izjavljali «vodji» (Mussoliniju) svojo lojalnost in pozdravljali spremembo, ki jo je donesel fašizem, kričali, da so zatirani, da ne uživajo Slovani niti elementarnih pravic kulturnega naroda.

Stara pesem, staro spačeno besedilo, stara odvratna melodija, ki pa postaja tem odvratnejša, čim večkrat se ponavlja. Nosili bi — in to ne bi bilo posebno imenitno in koristno delo — vodo v morje, če bi hoteli mi tu ponavljati, kar smo že stokrat rekli v zavrnitev takih obtožb in podtikanj. Omejujemo se le na ugotovitev, da nikjer na božjem svetu, kjer si razlagajo pojme z zdravim človeškim razumom in vsaj nekoliko logike, **ne navezujejo iskrenosti in lojalnosti napram državi in tudi nje vladavini na slepo hvalisanje vsega, kar je prišlo od zgoraj!** Tako tolmačenje pojma lojalnosti je specijaliteta gospodov pri «Popolo di Trieste». Kraj vse svoje «duševne zaostalosti» in «kulturne inferijornosti» vidimo mi resnično iskrenost in lojalnost ravno v odkriti besedi na naslov vlade: to in to nisi prav storila, ker je krivično in škodljivo! Zato vidimo mi najhujše natezanje pojma lojalnosti in iskrenosti na Prokrustovo postelj, če nas očita kdo, da smo nelojalni napram državi zato, ker nismo zadovoljni z vsemi ukrepi režima, in neiskreni da smo napram vladi, če izrekamo zasluženo sodbo o dejanjih, ki so jih zagrešili nje podrejeni organi, morda celo brez naloga od strani svojih višjih gospodarjev. Tolmačenje, ki bi ga povsod drugod, kjer se razlagajo pojmi tako, kakor se morajo, to je: pravilno in logično, smatrali kot goli nezmisel, hočejo tu gospodje pri «Popolo di Trieste» vsiliti kot veljavno merilo za lojalnost napram državi.

Glavni razlog, da vračamo danes zadnji obisk gospodov pri «Popolu», pa je v očitanjih, podtikanjih in direktnih neresnicah, ki prihajajo z njimi na naš račun sprično sedanjih razburljivih in senzacijonalnih dogodkov v naši državi. Le slepa strast, trdovratna zakrknjenost, ali pa zloba more prihajati s trditvijo, da so tudi slovanski državljani Italije v vrstah tistih, ki bi hoteli ustaliti v Italiji grozote boljševiške diktature! «Popolo» piše dobesedno: «...per instaurare in Italia le ferocie della dittatura bolscevica». Med temi elementi da so v prvi vrsti — Slovenci, ki da si z veseljem in nadami domnevajo, da je z dejanji nekaterih zločincev zadet tudi režim. V podkrepitev te svoje gorostasne trditve — češ, da sodelujemo mi z elementi, ki bi hoteli ustanoviti v Italiji grozote boljševiške diktature — trditve torej, ki z železno pestjo bije resnici v obraz, piše «Popolo», da «Edinost» napada fašizem, da ga proglaša odgovornega za zlodejstva nekaterih in da proglaša tudi Mussolinija kot odgovornega za nizka zločinstva!

Na ta poizkus hujskanja fašizma proti našemu ljudstvu in denuncijacije pri ministrskem predsedniku, ugotavljamo:

V svoji včerajšnji številki je pisala «Edinost»: «Priznano bodi, da so imeli začetniki gibanja, ki je ustvarilo sedanji režim, najboljše in **res idealne namene.** Ali zgodilo se je, kakor se rado dogaja pri vsakem velikem gibanju: da so ga namreč izrabili s svoje umazane namene elementi, ki jih sedaj isti stari parlamentarec (na čigar izjave se je «Edinost» sklicevala) označa kot «roparsko tolpo». — Kje je tu kak napad na fašizem kot tak? Tak napad more podtikati našemu listu le izrazita mala fides! — Saj je tudi govornik večine v zbornici, poslanec Dino Grandi, naglašal isto misel, da se namreč v «revolucijonarnih trenotkih» temni elementi obešajo na robove državljanskih borb»! In prav isto misel in skoraj z istimi besedami kakor mi izraža tudi ravnatelj «Popola» g. Menesini v uvodnem članku, ki ga je objavil njegov list v svoji včerajšnji številki! In da so se taki temni elementi res obesili na fašistovsko gibanje, potrjuje tudi sam ustvaritelj in vodja fašizma ministrski predsednik Mussolini s tem, da z neusmiljeno roko peha tiste elemente od sebe in od stranke ter jih pošilja v — ječe!! Ker pa mi govorimo isto, kar potrja vodja fašizma, napadamo s tem — fašizem! Res nerazumljivo nam je, kako more «Popolo» prihajati s tako «logiko» v podkrepitev svojih povsem neosnovanih obdolžitev na škodo našega ljudstva in njegove neoporečne pravice do državljanske enakopravnosti in svojega narodnega in kulturnega življenja!

V petkovi številki pa je pisala «Edinost», da sta sedaj **v rokah Mussolinijeve vlade čast in ugled Italije in italijanskega naroda.** Usodnost trenutka — je naglašal naš list nadalje — zahteva od vlade neizprosno, da odpre vrata na stežaj kaznujoči pravici! Le izrecna zla volja, ki s svojimi nameni s suverenim prezirom stopa mimo resnice, more torej iz teh izjav prihajati do zaključka, da hočemo mi g. Mussolinija proglašati kot odgovornega za to, kar se je zgodilo. Da pa je kot načelnik ministrstva za zunanje zadeve ustavno odgovoren za stvari, ki se godijo v njegovem področju, tega se g. Mussolini prav dobro sam zaveda. Dokaz je metla, ki jo je takoj po zločinu neusmiljeno zavihtel in jo bo vihtel — kakor vse kaže — dokler ne pomete vso nesnago, ki se je bila neopaženo nabrala.

Kdor čita te dni naš list in razna italijanska glasila v starih pokrajinah, nam mora priznati, da način, kakor mi razpravljamo o umorstvu posl. Matteottija in o raznih dogodkih, ki spremljajo to premično afero, je kakor lahna pomladna sapica napram orkanu, ki lomi ladje na širokem morju in ruje drevje na kopnem...!

Da pa gospodje pri «Popolu» trdijo, da smo mi pred vojno hoteli prepevati italijanstvu «Deprofundis», da hočemo sedaj eni epizodi, ki spada pod kazenski zakon, pripisovati pomen katastrofe ter prepevati tudi fašizmu «Deprofundis» — je neslanost, ki bi jo ne smel zagrešiti list, ki hoče biti resen!

Mi ne prepevamo «Deprofundis» nikomur, ker želimo vsem življenje! Pač pa prepevajo gospodje pri «Popolu» dan na dan «Deprofundis» našemu ljudstvu! Ob vsakem glasu tega ljudstva po pravici in življenju so gospodje kar vsi iz sebe in ni jim preslabo nobeno podtikanje, nobena in še tako grda insinuacija, ki naj bi opravičila odrekanje vsake pravice in vsake svobode slovanskim državljanom Italije!

Na srečo pa stoji dejstvo, da je tudi Italijanov, ki drugače sodijo o pravicah drugorodnih manjšin v Italiji. To dokazujejo mnoge izjave in primeri, ki smo jih zabeležili v našem listu. Danes imamo pred seboj rimski list «L'Alba Repubblicana» od 15. t. m., ki prinaša aktualen članek o «Drugorodnih manjšinah». Takoj uvodoma graja ministrskega predsednika Mussolinija, da ni v svojih odgovorih opozicijonalnim govornikom niti z besedico reagiral na izvajanja slovanskih poslancev. Pravi, da je bilo delovanje vlade glede manjšinskega vprašanja tako negativno in slepo, da se je med slovansko in nemško manjšino razširilo toliko nezadovoljstvo, «da bi se mogel razviti iz njega resnični in pravi iredentizem».

«Četudi je — piše rečeni list — strogo udejstvovanje narodnostnega načela in pravice do samoodločbe narodov — mislimo tu narodnih manjšin — često nemožno, **vendar ne smemo z druge strani biti glahi za zakonite aspiracije tolikih duš, ki morajo za vedno skrivati v svoji notranjosti goreč strah in svoje hrepenenje po bližnji in daljni domovini kot nedoločno domotožno utvaro. Tudi domovinska ideja mora polagati svoj prispevek za svoje praktično uveljavljanje. Ekscesivno zatiranje drugorodnih manjšin more imeti kot posledico iznenaden in škodljiv val iredentizma. Jasno je torej, da le modra in previdna politika na mejah na podlagi medsebojnih koncesij in transakcij more dati tolikim dušam možnost postopnega, mirnega razvoja lastnih sposobnosti in vzbujati željo po intenzivni vkupnosti na trajnem delu! Treba dati manjšinam zavest, da njih delo na tuji zemlji uživa polno državljanstvo ter jim dovoliti svoboden dih, kolikor je združljivo s potrebami naše domovine. Manjšine naj se ne zatirajo, marveč pridobivajo z duhom svobode in skupnega dela! Naj se ne zatira njih jezik, marveč spoštuje, da bodo tudi one spoštovale naš jezik! Ne smemo pozabljati, da se jima isti problem rešiti tudi za naše manjšine v Dalmaciji, kjer naj bo naše ime spoštovano zbog delavnosti in poštenja! Misliti moramo tudi na veliko nalogo, ki jo imajo vršiti drugorodne manjšine v odnošajih med narodi. V njih delikatnem položaju bo vedno naloga drugorodnih manjšin, da vršijo delo medsebojnega prepričevanja. Zato le ne nikakega pretiravanja! V domovini Mazzinija naj se ne narinja n. pr. drugorodnim elementom raba italijanskega jezika celo pri nagrobnih napisih! Tak zakon nima primera v nobeni deželi na svetu!!»**

Tako sodijo o pravicah narodnih manjšin ljudje v Rimu, ki jim tudi gospodje pri «Popolu» ne bodo hoteli podtikati — avstrijske duševnosti!

Javno mnenje proti nemarnosti policije

Gen. De Bono zanika vse zveze s Filippellijem — Nova razkritja

RIM, 21. Da bi ministrski predsednik on. Mussolini dokazal, da mu je res veliko ležeče na tem, da se izsledijo zločinci, je prejšnji teden odstavil generalnega ravnatelja javnega varstva gen. De Bono ter rimskega kvestorja comm. Bertinija. Gen. De Bono je postal prvi poveljnik državne milice. S to odstavitvijo je on. Mussolini javno priznal, da je igrala policija pri izsledovanju krivcev zelo čudno vlogo, da je bila skrajno nemarna.

Toda javno mnenje gre še dalje in pravi, da ni bila policija samo skrajno nemarna, ampak da je imela tudi zveze z avv. Filippellijem, bivšim ravnateljem lista «Corriere Italiano», ki je bil eden izmed glavnih organizatorjev umora Matteottija, ter da je pustila comm. Rossija zbežati.

«Sereno» se vprašuje, kdo je preskrbel Filippelliju potni list na ime Mario Fiorani? «Mondo» razlaga vso zadevo takole: V uredništvu tega lista se je javil g. Mario Fiorani, ki je izpovedal, da je preteklo leto, odkar je napravil prošnjo za potni list za inozemstvo. Medtem ko je čakal na rešitev prošnje, je opustil misel na potovanje v inozemstvo in potni list je ostal na rimski kvesturi. «Mondo» pozivlja bivšega generalnega ravnatelja javnega varstva, naj razloži, kako je prišel Filippelli do ponarejenega potnega lista, ki se je glasil na ime Fiorani, med tem ko je nosil Filippellijevo sliko.

Današnja «Stefani» prinaša naslednjo brzojavko: «General De Bono sporoča agenciji Stefani: 1.) Ni res, da sem imel pogovor z avv. Filippellijem; 2) ni res, da sem jaz izdal ali ukazal izdati kak potni list g. Filippellija.

Kakor poroča «Sereno», je razvidno iz izpovedi bivšega glavnega urednika lista «Corriere Italiano» comm. Quilicija, da je comm. Quilici v četrtek, t. j. dva dni po zločinu natančno poročal kvesturi o zločinu, tako da bi gen. De Bono lahko dal takoj aretirati Filippellija in tudi Rossija.

«Mondo» pozivlja gen. De Bono, naj pove, od koga je kvestura izvedela za umor. Saj je neki policijski uradnik na rimski kvesturi izjavil poslancu Modiglianiju, da je policija že obveščena o zločinu, ko se je Modigliani podal v sredo na kvesturo, da naznani zmanjkanje Matteottija. Uradnik je še dodal, da je prišla sama Matteottijeva žena naznanit, da je Matteotti nenadoma izginil. Pozneje pa je bilo ugotovljeno, da Matteottijeva žena sploh ni bila na kvesturi. Od kod je torej kvestura prejela ovadbo? Tudi to je važno; saj je znano, da krožijo po hodnikih kvesture temne sence.

In pa, kako je policija stražila comm. Rossija! Takoj po aretaciji Duminija se je razširila po Rimu vest, da pride takoj za njim comm. Rossi. Njegovo stanovanje je bilo tudi zastraženo. A to je bil samo pesek v oči; kajti Rossi se je kljub temu odpeljal v avtomobilu na ministrstvo za notranje zadeve, pozneje v kazino, odkoder se je vrnil. Zvečer je odšel s stanovanja s kovčegom v roki mimo vseh straž in se ni vrnil več. Zakaj je policija izvršila preiskavo v njegovem stanovanju šele včeraj? Comm. Rossi je imel pač dovolj časa na razpolago, da je lahko skril dokumente, ki bi ga utegnili kompromitirati. Vse to dokazuje — pripominja fašistom prijazni «Giornale d'Italia», da skuša policija na vse mogoče načine preprečiti preiskavo.

«Regina Caeli»

Danes se je vršila soočba med Filippellijem in Duminijem, ki je dovedla baje do zelo zanimivih prizorov. Toda podrobnosti ni bilo mogoče izvedeti. Gotovo je le, da je skušal Dumini zvrniti vso krivdo na Filippellija, češ da je on naročil umor. Filippelli pa trdi, da ni nikdar naročil, naj Matteottija umorijo; sploh hočejo vsi obdolženi dokazati, da so samo odpeljali Matteottija in da ga niso umorili.

Tudi izjave bivšega glavnega urednika lista «Corriere Italiano» comm. Quilicija na kvesturi potrjujejo, da je igral Filippelli eno izmed glavnih vlog pri ugrabljenju Matteottija. Iz teh izjav je razvidno, da se je avtomobil, s katerim je bil odpeljan Matteotti, vrnil še istega dne v Rim pred urade lista «Corriere Italiano». Izstopila sta Dumini in Putato, ki sta se podala takoj k ravnatelju lista avv. Filippelliju. Poročala sta mu brzkone, kako sta izvršila rop. Filippelli je baje ostal popolnoma hladnokrven, ko je slišal, kaka usoda je zadela Matteottija. Dosedanja poročila so trdila nasprotno, t. j. da je bil Filippelli tako potrt, da mu je prišlo slabo. Medtem ko se je vršil ta pogovor, je glavni urednik Quilici naznanil ravnatelju, da se počuti slabega in da želi oditi domov v svojo vilo «Aniene». Filippelli mu je ponudil svoj avto. Ko so vsi štirje stopili na trg, kjer jih je čakal avtomobil, in je hotel Quilici stopiti na avto, ga je Dumini ustavil ter mu odkazal prostor spredaj zraven šoferja. Quilici, katerega je tresla mrzlica, se je temu čudil, a se ni dalje več zmenil za to. Ko so dospeli na dom Quilicija, je Dumini prosil, ali bi lahko pustil tam avto čez noč. Quilici je privolil. Dumini in Putato sta se vrnila okoli polnoči v mesto.

Naslednjega dne je Quilicijeva postrežnica vsa preplašena prihitela pripovedovat svojemu gospodarju, da je avtomobil znotraj ves krvav ter umazan in poln trave; na avtomobilu da so tudi krvave škarje. Quilici je takoj telefoniral Filippelliju, naj pride po avtomobil. Filippelli je prišel s svojim šoferjem šele popoldne ob 16. uri ter v naglici odpeljal avto, ne da bi niti pozdravil Quilicija, ki je ležal bolan.

Nekateri listi domnevajo, da sta se Filippelli in Dumini tedaj odpeljala k jezeru Vico, odkoder sta Matteottijevo truplo prepeljala kam drugam. Avtomobil je vodil Filippelli. Ob 2. uri popolnoči med sredo in četrtkom je Dumini spet pripeljal avto v vilo Quilicija, katerega je zbudil s trobljenjem ter ga preprosil, da je shranil pri njem avto.

Naslednjega dne je Quilici čital o ugrabljenju Matteottija; pričel je sumiti Duminija in Filippellija. Podal se je v uredništvo «Corriere Italiano» ter zahteval od Filippellija pojasnila. Filippelli mu je baje povedal, da so Dumini in njegovi prijatelji umorili Matteottija. Quilici je obstal; toda Filippelli ga je potolažil, češ da vejo za zločin visoke fašistovske osebnosti, ki bodo že poskrbele, da se zločin potlači. Quilici se ni zadovoljil s tem odgovorom in je še v četrtek zvečer šel naznanit vso zadevo na policijo.

Kasacijsko sodišče protestira proti brzojavki laburistov

RIM, 21. Načelniki kasacijskega sodišča so poslali pravosodnemu ministru on. Oviglio brzojavko, v kateri protestirajo proti brzojavki laburistične stranke italijanskim socijalistom. Laburisti častitajo v tej brzojavki italijanskim socijalistom na uspehu njihovih prizadevanj, da bi odstranili vpliv vlade na pravosodstvo.

Udarec Mussoliniju

LONDON, 21. Umevno je, da so tukajšnji fašizmu neprijazni listi porabili umor Matteottija za napade proti fašizmu. Vendar tudi bolj zmerni listi, kakor «Times» ugotavljajo, da je zločin posledica vsega dosedanjega režima v Italiji. Sicer pa, — pravi list — je Mussolini spretno odbil udarec, ki je tako pretresel vso fašistovsko zgradbo. Pokazal je tudi, da se ne da vreči brez bude bitke.

Ras Tafari v Vatikanu

RIM, 21. Danes dopoldne se je Ras Tafari s svojim spremstvom podal v Vatikan, kjer je imel kratek pogovor s papežem.

Angleško-meksikanski incident

Blokiranje angleškega zastopnika v Meksiki — Brez telefona, brez kruha in vode

LONDON, 21. Incident med Anglijo in Meksiko, o katerem so v Londonu menili, da se bo čimprej likvidiral, je pričel vedno bolj razburjati angleško javno mnenje. Ker je angleška vlada pripravljena do skrajnega braniti čast svojega zastopnika in s tem tudi suverenost angleške države, je zelo verjetno, da pride do pretrganja odnošajev med obema državama, ako bo meksikanska vlada vztrajala pri zahtevi, da angleška vlada odpokliče svojega zastopnika Cumminsa.

Znano je, da niso odnošaji med Anglijo in Meksiko ravno tesni. Anglija ni niti še priznala meksikanske vlade, ki ji predseduje gen. Obregon. Preteklo zimo so se vršila pogajanja potom meksikanskega poslanika za Švedijo in takrat je angleška vlada sklenila, da odpošlje v Meksiko sira Thomas Hohler-ja, ki je že bil tam leta 1911. kot angleški zastopnik, da prouči razmere. Hohler ne bi potemtakem nadomestil Cumminsa. Toda radi dopusta ni Hohler še odpotoval.

Med tem je nerazpoloženje meksikanske vlade napram angleškemu zastopniku Cumminsu vedno bolj naraščalo. Po mnenju meksikanske vlade so bile Cumminsove spomenice, v katerih se je potegoval za interese angleških državljanov, preostre; meksikanska vlada se je čutila užaljeno. Objavila je poročilo, da tvori Cummins glavno oviro za vzpostavitev dobrih odnošajev med državama. Radi tega je tekom zadnjih dveh let neprestano zahtevala, da angleška vlada odpokliče Cumminsa, ter je v zadnjem času poslala dve Cumminsovi spomenici angleški vladi, da se sama prepriča, v kako nediplomatskem tonu piše Cummins. Angleška vlada se je seveda potegnila za svojega zastopnika, češ da je pri angleški diplomaciji običaj, da pove odkrito, brez ovinkov, kar misli.

Ker ni meksikanska vlada ničesar opravila z lepa, se je lotila zgrda. Svetovala je enostavno Cumminsu, naj odide; toda Cummins se ni dal ostrašiti in je ostal. Tedaj je dala meksikanska vlada zastražiti Cumminsovo stanovanje ter naročila stražnikom, naj ga takoj aretirajo, ko bi hotel stopiti na prosto.

Po zadnjih vesteh, ki prihajajo iz Meksike, je angleški zastopnik blokiran že od 10. t. m. Vlada je dala porezati vse telefonske žice, ki vodijo v njegovo stanovanje, odvzela mu je celo električno luč in vodo. Dostop v stanovanje je tako zastražen, da je izključeno dostavljanje živil.

Tako srednjeveško postopanje generala Obregona je vzbudilo pri angleški vladi neizmerno ogorčenje. MacDonald je odposlal meksikanski vladi energičen protest. Zdi se, da bo naloga zastopnika republike Chile, ki posreduje med obema državama, zelo težka in da pride skoro gotovo do popolnega pretrganja diplomatskih odnošajev med Anglijo in Meksiko.

Cummins odpotoval

MEXICO, 21. Angleški zastopnik Cummins je odpotoval v Združene države, odkoder odide na Angleško.

Herriot na Angleškem

DOWER, 21. Tu-sem je prispel francoski ministrski predsednik Herriot.

Neizprosna borba proti korupciji na ruskih sodnijah

RIGA, 21. Listi poročajo, da je bilo pet članov sovjetskega revolucijonarnega sodišča v Petrogradu obsojeno na smrt, ker so se dali podkupiti. Njihova prošnja za pomilostitev je bila odbita. Dva druga sodnika, spoznana za kriva istega zločina, sta bila obsojena na deset let prisilnega dela.

Posledice vpeljave stalne valute na ruskem denarnem trgu.

MOSPVA, 20. Agencija Rosta poroča, da je upeljava stalne valute omajala neuradno borzo, takozvano «črno borzo». Cena zlatega denarna prejšnjega režima je padla pod nominalno vrednost; tudi dolar in šterling sta slabše kvotirana kakor po sedanjem uradnem in predvojnem tečaju.

Sestanek med Herriotom in MacDonaldom

Francija za okrepitev zveze z Anglijo — Priprave za obnovitev odnošajev z Rusijo

PARIZ, 21. Ministrski predsednik Herriot je odpotoval danes predpoldne v Dower, odkoder bo takoj nadaljeval svojo pot v London. Iz Londona se poda g. Herriot naravnost v Chequers, kjer ostane do nedelje popoldne. V nedeljo popoldne se povrne v London, kjer položi palmo na grob angleškega neznanega vojaka. V pondeljek odpotuje iz Londona v Bruselj.

Francoski listi pravijo, da se bo dal doseči sporazum med Francijo in Anglijo brez vsakih težkoč. Posebno poudarjajo važnost vprašanja varnosti Francije. Herriot bo naglašal potrebo nadzorovanja razorožitve Nemčije ter bo zahteval nadomestilo za nekdanjo garancijsko pogodbo med Francijo, Anglijo in Zedinjenimi državami, ki je prišla ob veljavo, ker je te poslednje niso ratificirale. V Parizu bivajoči nemški socijalist Breitscheid, ki je bil te dni sprejet od ministrskega predsednika Herriota, je izjavil, da je prepričan, da se bo na podlagi poročila izvedencev dal doseči sporazum med Francijo in Nemčijo. Varnost Francije pa bi bila bolj zagotovljena s spravo med obema državama nego z nadzorovanjem razorožitve Nemčije.

Včeraj je sprejel ministrski predsednik Herriot angleške in ameriške časnikarje, katerim je izjavil, da goji globoke simpatije za angleški narod. Rekel je, da bo njegov pogovor z MacDonaldom zaupen in oseben ter da se ne bo tisku nič sporočilo razen kratke objave, ako jo bo smatral MacDonald za primerno. Na neko vprašanje glede zasedbe Porurja je Herriot odgovoril, da nima ničesar dodati vladni izjavi in svojemu govoru v poslanski zbornici.

Neka nota ministrstva za zunanje zadeve pravi, da pripravlja vlada v skladu s svojo izjavo pred zbornico obnovitev odnošajev z Rusijo. Včeraj se je vršil sestanek zastopnikov francoskih interesov v Rusiji, na katerem je bilo formulirano stališče prizadetih krogov glede najboljšega načina za obnovitev normalnih stikov s sovjetsko republiko. V prihodnjih dneh se bodo vršili nadaljni sestanki.

Priprave za predsedniške volitve v Zedinjenih državah

NEW-YORK, 21. Prihodnji teden bo imela ameriška demokratska stranka zborovanje, na katerem določi kandidata za predsedniško in podpredsedniško mesto. Za predsednika bi rad kandidiral Wilsonov zet Macadeo, za podpredsednika pa Smith, toda v osebi bivšega poslanika v Londonu Davis-a ima Wilsonov zet resnega tekmeca.

SAINT PAUL (Minnesota), 21. Občni zbor poljedelske delavske stranke je določil za kandidata za predsedniško mesto Duncan MacDonalda, bivšega predsednika rudarske zveze v Illenaisu, za podpredsedniško mesto pa William Bouck-a.

Proglasitev republike v Mongoliji

MOSKVA, 21. Sovjetski zastopnik v Urgi je prejel od mongolske vlade uradno poročilo, da je bila v Mongoliji končnoveljavno proglašena republika.

Pismo iz Jugoslavije

LJUBLJANA, 19. junija 1924.

Ta mesec se vrše po Sloveniji občinske volitve, ki jih strankarsko časopisje — in danes nimamo drugačnega časopisja — hoče predstaviti kot nekak plebiscit ljudskega mnenja o naši notranji politiki. Zdi se mi, da je tako predstavljanje popolnoma zgrešeno, ker po deželi se pač ne sestavljajo kandidatske liste z državnopolitičnih vidikov, ampak na podlagi čisto krajevnih gospodarskih in osebnih interesov. Zato vidimo, da nikakor niso redki kraji, kjer postavlja SLS po dve kandidatni listi in ravno tako vidimo to tudi pri drugih strankah, čeprav v manjši meri, kar je pač razumljivo vsled njihove manjše številčnosti.

Kadar se vrše volitve v znamenju lokalnih interesov, tedaj je pa težko pravilno konstatirati, v koliko je katera stranka napredovala ali nazadovala. Dognati se dajo le splošni obrisi boja in da je temu tako

pričajo naši listi, ki se že teden dni prepirajo, kdo da je pravzaprav zmagal in kdo da podlegel. Ta boj je celo tako intenziven, da so se lotili tega brezplodnega posla tudi že beograjski časopisi.

Čeprav pa ni mogoče podati detajlirane sodbe o rezultatu občinskih volitev, pa je vendar viden obris volitev.

Občinske volitve so najtežja preizkušnja za tehnično sposobnost kake stranke. Zlasti še, če se vrše volitve v enem tednu. V tem oziru more na vseh voliščih reisirati samo stranka z najpopolnejšim volivnim aparatom. In da ima tega v Sloveniji samo SLS, to so občinske volitve potrdile. Pri skupščinskih volitvah upliva tehnična pripravljenost stranke neprimerno manj, ker tedaj odločujejo velika gesla in izigravanje krajevnih osebnih in gospodarskih nasprotij igra le neznatno vlogo.

Slovenske napredne stranke so to tehnično preizkušnjo prestale dosti slabše. Deloma primanjkuje denarja, deloma manjka enotnega sredstva in enotne volje, predvsem pa se ni našel niti osnutek organizacije, ki bi se mogel meriti tudi le primeroma z organizacijo župnišč in kaplanij, na katero se naslanja SLS. Od naprednih strank je pokazala še največ tehnične sposobnosti SDS (Samostojna demokratska stranka), ki razpolaga z največjim tiskom in ki je tudi finančno najbolj podprta. Zato je mogla dostikrat organizirati protikl.rikalno v.lvno skupino tudi iz volivcev, ki sicer demokratski stranki odločno oponirajo.

Jasno pa so pokazale občinske volitve, da ima največjo agitatorično silo proti SLS stanovsko geslo. Zato je dosegla pri sedanjih volitvah drugo mesto kmetijska stranka, pa naj je to bila oficielna SKS, ali pa le krajevna organizacija, ki sicer odločno zagovarja kmetijsko misel, ki pa kljub temu se noče veljati kot organizirana pripadnica SKS.

Zanimivo je tudi to, da se je v nekaterih občinah sklenil kar sam od sebe kmetsko-delavski blok in da je bil skoraj vedno uspešen. Iz stanovskih vidikov prehajamo tako k socialnim in moderna grupacija volivcev se pričenja tudi v Sloveniji. To dejstvo je zanimivo tudi vsled tega, ker so izdali komunisti parolo, da se njihovi pristaši ne smejo vezati s strankami «socialpatriotov». Po večini pa so šli volivci preko tega malenkostnega strankarskega povelja in nastopili složno, v kolikor so se svoje stanovske interese skupnosti sploh zavedali.

V državnopolitičnem oziru pa občinske volitve niso prinesle jasnosti. Ljudstvo v splošnem ne nasprotuje državni misli, dasiravno jo še pojmuje silno primitivno. Tako je splošen pojav, da se vlada zamenjuje z državo. V splošno se lahko reče, da je ogromna večina ljudstva proti sedanji vladi, pa tudi proti sedanji opoziciji. Naš priprosti človek, in ta je vsled svoje številnosti pri volitvah odločujoč, hoče od stranke, da mu z vsakega zasedanja skupščine prinese dosti uspehov in ta je proti vladi. Ker ni mogla prinesti SLS teh uspehov, je bilo njeno stanje zlasti po Markovem protokolu in sredi pretečene zime zelo slabo. Tedaj so tudi naši demokrati precej močno napredovali. Zadnji dogodki in vstop demokratov v vlado, pa je vse to precej izpremenilo in SLS se je nenadoma zopet dvignila, ker si je mogla nadeti pozo najodločnejše branilke slovenstva. Prevdariti je namreč to, da na deželi ne odločuje pisana propaganda, temveč agitacija od moža do moža. Demokratska stranka take agitacije ne zmore in zato vlada na deželi popolnoma drugo mišljenje, kakor ga pa propagira meščanski tisk. Tudi glede tega tiska velja, da ga ljudstvo samo izrablja, da se iz njega informira, da pa vsako vest komentira po svoje in navadno čisto drugače kakor pa žele to izdajatelji posamezmih listov.

Naglasil sem že, da so državnopolitični momenti pri sedanjih volitvah stopili silno v ozadje in da je podeželski ambient ustvaril skoraj da alternativo za ali proti sedanji upravi, za ali proti sedanjim razmeram. Da pa ne bo nesporazumljenja bi govdaril, da ni istovetiti stališča proti sedanjim razmeram s kakšnim protidržavnim stališčem. Narobe! Stališče ljudstva je zadržavno in bi se dalo označiti z zagovarjanjem ideala, kakršnega nosi v svojem srcu o Jugoslaviji. Ljudstvo hoče samo boljše razmere, odklanja pa vsako državnopravno diskusijo. To so okusili i avtonomisti, i federalisti, ki z bistvom svojega programa niso pridobili nikogar, temveč edinole s špekulacijo in izigravanjem onih čustev in želj, ki jih je gojil narod, ko se je izrekel za Jugoslavijo. Da je temu tako, dva primera. V Kranju se bije ljut boj med demokratsko stranko in opozicijo, ki je odločno zadržavna, ki pa odklanja gotove metode. In značilno je, da zagovarja to opozicijo, večina je včlanjena v radikalni stranki, «Slovenec», čeprav nastopa pri kranjskih volitvah SLS samostojno. In še jasnejši primer. «Slovenec» priporoča volivcem občine Šmarje, da nastopijo proti demokratski listi, dočim naj volijo eno od ostalih treh, pa čeprav sta dve od teh izrazito proti SLS.

Velika napaka zadržavnih strank je, da niso dosedaj niti najmanje upoštevale posebnega ambienta podeželja. Tudi za državno misel se da agitirati samo od moža do moža in samo z vzgojo posameznikov, z intenzivnim prosvetnim delom se more narod usposobiti za pravilno pojmovanje državne misli in mu vzgojiti čut požrtvovalnosti za blagor celote. S silo pa se ne da na deželi ničesar doseči.

Občinske volitve so dokazale še to, da je uspešen boj proti SLS mogoč le na podlagi stanovskega gibanja. Vse drugo ne more nikdar vzeti SLS prvenstva. To se je izkazalo že v vseh deželah in tudi Slovenija ne bo mogla plavati proti temu toku. V politiki odločuje vedno bolj gospodarski moment, ta pa forsira stanovsko grupacijo. Da dam kratek primer. Sedanji demokratski minister dr. Krizman zagovarja zaščitno carino na industrijo. Kmetski sloji morajo tako carino odkloniti, ker podraži poljedelske stroje. In carinska politika določa vedno večjo važnost. Kako naj torej kmet sprejme stališče dr. Krizmana? Ali novo izvozno carino, ki je manjša na moko ko na žito in višja na živo živino, ko na mesne izdelke? Tudi take carine kmet ne more zagovarjati! Nasprotno pa meščan in konsument ne bo hotel nikdar razumeti, da ne dobiva on jugoslovenske masti ceneje kot Dunajčan in vedno bo gledal z jezo vilske transporte, ki gredo iz Jugoslavije, pa čeprav krepe dinar.

Za svojo osebo smatram, da mora zmaga stanovske politike zelo pospešiti konsolidacijo države, ker šele z njo bo priprost človek razumel, da je država tudi v njegovo materijalno korist.

Občinske volitve v Sloveniji so nov dokaz, da smo šele na prvi stopnji državnega naroda in da bomo morali prehoditi še dolgo pot, predno bo naš kmet dejal tujcu: Jaz sem jugoslovenski državljan in zato ne pustim reči o Jugoslaviji žal besede. Toda na poti k temu napredku smo, pa čeprav naše politične stranke ta razvoj hote ali nehote silno ovirajo. Ampak v zgodovini je bilo še vedno tako, da je gospodovalo življenje nad strankami in ne narobe.

Svež veter iz Francije

Rimski škandal je odvrnil za nekaj časa našo pozornost od političnih dogodkov, ki se razvijajo zunaj Italije. Vendar pa se ravnokar končana politična kriza v Franciji dotika tako važnih splošno evropskih vprašanj, da ni smeti izpustiti izpred oči teh dogodkov. Politični razvoj Francije je zavzel novo odločilno smer, ki utegne v marsičem izpremeniti politično sliko povojne Evrope. Usoda velikih držav in njenih narodov mora zanimati ves svet, ker je z njihovo usodo zvezana tudi usoda malih držav in narodov. Resničnost te trditve ni bila še nikoli tako očividna, kakor je danes.

Že pet let smo bili priča, kako se je ves problem povojne Evrope vrtel okoli dveh skrajno zamotanih in nevarnih vprašanj. Odškodninsko vprašanje z vsemi postranskimi točkami in potem Rusija.

Že davno priznano dejstvo je, da je obnova Evrope nemogočna brez sodelovanja dveh največjih evropskih narodov, ki sta ruski in nemški. Vkljub temu tako jasnemu dejstvu pa smo imeli priliko opazovati, kako so se državniki zmagovalnih velesil sukali okoli tega gordijskega vozla, ne da bi ga znal kdo razrešiti.

Da ni prišlo do rešitve dveh tako važnih vprašanj, sta bili krivi v glavnem dve okolnosti: Prva: neiskrenost državnikov, ki so do sedaj imeli v rokah usodo Evrope in drugič strah pred boljševizmom. Poleg teh dveh razlogov pa bi mogli našteti še druge kakor bojevitost in maščevalnost premagancev, povojna duševnost množic, splošno moralno razsulo in končno uboštvo.

Dve važni okolnosti sta pripomogli k temu, da se je začel položaj bistriti in da se bližamo popolni preorientaciji evropske politike. Zmaga laburizma na Angleškem in levice na Francoskem pomeni novo dobo za Evropo. Vstale so nove sile demokracije, ki so proti desni in levi reakciji, ki so se odločno postavili proti diktaturam vseh barv.

Angleški in francoski narod sta se izjavila za demokratsko svobodo in na podlagi tega izraza zamoremo že danes sklepati na bodoči razvoj evropske politike.

Nihče ne bo zanikal ogromne važnosti nove orijentacije francoske politike. Jedro angleško-francoskega spora je bilo vprašanje Nemčije. Pod imenom «odškodninsko vprašanje» so se skrivale še druge stvari, toda v glavnem se je šlo za to, da bi Francija garancije proti bodočim napadom od strani Nemčije.

Povračilo škode in garancije za mir, to dvoje je Francija zahtevala in to dvoje zahteva tudi današnja francoska vlada, ki ji načeluje Herriot. In vendar taka razlika v obeh stališčih. Poincarejeva vlada je bila vlada takozvane «močne roke». Stališče: Nemčija je še vedno sovražnica Francije, zlepa ne bo plačala odškodnin, zlepa ne bo razorožila in se ne bo odrekla svojih revanšnih načrtov. Zatorej je na mestu sila brez prenehanja in brez pardona. Nemčija se mora uveriti, da je vojno izgubila in se popolnoma podvreči versaillski pogodbi. Francija pa mora ukreniti vse mogoče, da bo Nemčija za vedno nezmožna ponoviti napad iz l. 1914.

Poincarejeva politika je bila torej recimo nasilna, imperialistična na zunaj, vsekakor pa so bili Angleži zelo v skrbeh zaradi francoskega nadvladja v Evropi, ki bi bilo popolno, če bi Nemčija do konca podlegla. Angleži so nezaupno promatrali francosko politiko napram Nemčiji, nezaupno so spremljali francosko obkroževalno politiko proti Nemčiji, ker so pripisovali Francozom imperialistične namene. Zlasti potem, ko je na Angleškem zavladala delavska stranka, je bilo takoj očividno, da ne more priti do sporazuma med stališčem Poincareja in laburistične vlade.

Herriotova vlada je takoj ob nastopu precizirala svoj zunanjepolitični program v naslednjih točkah: 1. sprava z Nemčijo, 2. utrditev Društva narodov, 3. sprava z Rusijo. Te izjave nove francoske vlade so zelo ugodno vplivale na angleško javnost. In skoraj gotovo pride do popolnega sporazuma med Londonom in Parizom.

Ako bi hoteli Angleži napram Herriotovi vladi igrati isto vlogo zavlačevanja v reševanju spora in še naprej dajati potuho Nemčiji, tedaj bi morala prevladati zopet desnica in položaj evropskega miru bi se poslabšal.

Vprašanje je seveda, kako se bodo Nemci obnašali. Njihove politične pretnje bližnjih dni bodo odločevale o miru in vojni. Za sedaj se zdi, da prevladuje tudi v Berlinu hladen razum in da so vsaj začasno skrajni nacionalci v ozadju. Ponudbe in prijazna vabila nove francoske vlade so tako preprosta in odkritosrčna, da bi Nemci vse zaigrali, če bi še nadalje vztrajali v svoji kujajoči se pozi, ki jo znajo tako dobro prednašati že toliko let.

Herriotova izjava glede Rusije je velike važnosti. Umevno je, da se ne bo francoska vlada prenaglila v vprašanju obnove odnošajev s sovjetsko Rusijo, toda že dejstvo, da se z vodilnega mesta v Parizu sliši spravljiv glas glede Rusije je silno pomembno dejstvo.

Nova politika napram Nemčiji, sprava z Rusijo, to sta dve važni izpremembi, da mora vsa ostala Evropa občutiti ta novi sveži tok, ki prihaja iz evropskega političnega žarišča, ki je danes Pariz.

Francija predstavlja velikansko politično in gospodarsko silo na evropski celini. Njen vpliv sega, daleč, njena beseda se tehta in uvažuje zlasti v nasledstvenih deželah. Zato je umevno, da zlasti te poslednje spremljajo z napeto pozornostjo dejanja nove vlade.

Politična izpremememba v Franciji postavlja Rusijo in Nemčijo v delikaten položaj. Ker ima Rusija stalen in trden režim, je umevno, da se bo znalo lažje in hitreje prilagoditi novemu položaju v Evropi. Svetovna revolucija stopa za komuniste v še večjo daljavo, zakaj zmerna politika svobodne demokracije slabi desno reakcijo, slabi pa tudi odpor rdečega boljševizma. S tem dejstvom se bodo morali ruski državniki sprijazniti in rdeča internacijonala prevzame bolj teoretičen pomen.

Glede Nemčije je stvar malo drugačna. Nemčija nima še stalnega režima, republika stoji na trhlih nogah, desničarska reakcija dviga glavo, nemškim generalom in nahujskani mladini se hoče novih pustolovščin. Vprašanje je, ali bodo Nemci vzdržali in ali bo mogoča politika srednje poti in umerjenih teženj. Sploh so Nemci v zadnjih letih pokazali, da so slabi politiki, da jih niso svetovni dogodki prav nič izučili. Slučaj zadnjega incidenta z Rusijo nam dokazuje, da so še vedno slabi psihologi in slabi računarji.

Nestalnost in vrtoglavost sta dva glavna znaka nemške povojne politike. Tudi manjkajo močne osebnosti, ki bi znale ukleniti množice v disciplino. Ni čuda torej, če si mnogi žele nazaj cesarski režim. Brez malika ne gre, tako zatrjujejo poznavalci nemške psihe. Sicer pa je gotovo, da bo umerjenost nove francoske politike blažilno delovala vsaj na tisto nemško javnost, ki ni izgubila ravnotežja in ki uvideva potrebnost miru.

DNEVNE VESTI

Nekoliko iz naše zgodovine

Tudi naše kratke, stvarne in mirne pripombe povodom spremembe na vodstvu tržaške prefekture so dale «Popolu» povod, da se je obregnil na nas na svoj znani način. Bivšega prefekta Crispo-Moncada so hoteli Slovenci — tako pripoveduje — varati, češ da ne znajo italijanski, ter da so mu hoteli predstavljati kot plen, pridobljen pod narodnim italijanskim režimom, kar je bilo le avstrijska koncesija. Prefekt pa da se ni dal prevariti, ker je dobro poznal ambijent, ljudi in daljnjo in bližnjo minulost. Zato so Slovenci začeli drugače soditi o bivšem prefektu.

Gospodom pri «Popolu» bodi povedano, da so se s temi svojimi trditvami le kompromitirali. Ovadili so se, da prav nič ne poznajo tiste minulosti, o kateri govorijo — da nič ne poznajo zgodovine državnega življenja v bivši Avstriji v minulem polstoletju. Tisto malo pravic, ki so jih uživali nenemški narodi v Avstriji, ni bila nikaka koncesija, marveč je temeljilo v državnih temeljnih zakonih iz leta 1867!

Zdi se, da je gospode posebno neprijetno zadela naša pripomba, da novi gospod prefekt morda ne pozna dovolj razmer v deželi in da utegnejo to okolnost izrabiti izvestni krogi za vplivanje na škodo opravičenih zahtev našega ljudstva. Tu si je pomagal «Popolo» enostavno s tem, da je zasukal sulico in naglašal, da so bili avstrijski namestniki pod vplivi — seveda na korist Slovanov. S tem se spušča «Popolo» na opolzlo in nevarno polje, ker začenja poglavje iz minulosti, ki bi mu bilo zelo neprijetno, če bi ga hoteli mi nekoliko razgrniti. Govoriti bi mogli mi n. pr. o zvezah pokojnih namestnikov Depretisa in Rinaldija z — italijanskimi krogi! Govoriti bi mogli o dogodkih in šampanjcu, ki se je pil na c. k. namestništvu povodom proslulih državnozborskih volitev v letu 1897. Govoriti bi mogli o skupni namestništveno-italijanskoliberalni proslavi italijanske zmage v tedanjem četrtem volilnem okrožju tržaškem, ko je naša okolica vsled volilnih mahinacij od strani c. kr. namestništva izgubila državnozborski mandat, ki je bil do tedaj njena nesporna posest! Govoriti bi mogli lahko, kako so tedaj visoki c. kr. funkcijonarji vzklikali, da je to najlepši dan v njihovem življenju! Govorili bi lahko, kako so razni okrajni glavarji dogovorno ali direktno sodelovali, ali pa vsaj zatiskali oči pred mahinacijami brezvestnih volilnih komisij! Govoril bi lahko, kako so nekoč v neki seji mestnega sveta tržaškega metali z galerije ključe in druge trde predmete na glave slovenskih svetovalcev in kako je tem poslednjim, ko so prišli prosit zaščite, c. kr. namestnik Rinaldini odgovoril cinično: Mari bi hoteli gospodje, da bom držal dežnik nad vašimi glavami...! Kako je bilo to možno? Kdo je tedaj vplival na avstrijske c. kr. namestnike?! O takih stvareh in dogodkih govori zgodovina minulosti. Zato je kaj neprevidno, da se je gospodje dotikajo. In vedo naj, da istotako, kakor niso Slovani v bivši Avstriji zahtevali nikakih koncesij, marveč le izvajanje zakonov, tudi sedaj ne zahtevamo nič drugega, nego možnost svojega življenja po narodnostnem načelu, naravnem zakonu, božjem in človeškem pravu, v skladu s podanimi obljubami in zagotovili! Vse to pod zaščito italijanskih zakonov, v okviru italijanske države in pa v skladu z geslom sedanjega načelnika italijanske vlade: enake dolžnosti in enake pravice! Nad vsemi pravicami pa je pravica do svojega življenja v skladu s svojo narodno svojstvenostjo in svojim čustvovanjem. To zahtevamo, pa ne kot — koncesijo, ki se danes daje in jutri odjemlje!

Naš prevod govora poslanca dr. Besednjaka

Uredništvo našega lista je prejelo par pisem, v katerih nas dopisniki opozarjajo, oziroma nam celo očitajo, da se naš prevod govora, ki ga je imel poslanec dr. Besednjak na seji rimske zbornice od 4. t. m., razlikuje v marsičem od prevoda, ki ga je objavilà «Goriška Straža». Čitatelji da želijo imeti o tem pojasnilo, da bi mogli vedeti, kateri prevod imajo smatrati za pravega in avtentičnega.

Spričo tega smo smatrali za potrebno, da zopet primerjamo naš prevod s stenografičnim zapisnikom, ki nam je prispel iz Rima in ki ga je — po naših zanesljivih informacijah pregledal in odobril tudi g. poslanec Besednjak. Na podlagi ponovnega vestnega primerjanja našega prevoda z italijanskim izvirnikom smo ugotovili, da odgovarja naš prevod natančno stenografičnemu zapisniku, medtem ko je prevod v «Goriški Straži» v toliko nepopoln, da so nekateri stavki iz govora dr. Besednjaka ali izpuščeni ali pa zelo svobodno povedani, tako da se prevod «Gor. Straže» na takih mestih ne vjema po smislu z dotičnimi mesti stenografičnega zapisnika.

Toliko v pojasnilo na opozorila in — proteste!

Vprašanje meščanske šole v Postojni

Meščanska šola v Postojni je edina slovenska meščanska šola v Julijski Krajini, ki je obstojala že pred vojno (po vojni je bila ustanovljena tudi meščanska šola v Tolminu!). Poslopje za to šolo je bilo sezidano v letih 1908 - 1910, a stroške so doprinesle vse občine tedanjega postojnskega okraja. Po vojni je pripadlo okoli 40 teh občin pod Italijo, in sicer občine sodnih okrajev Postojna, Ilirska Bistrica, Vipava in Senožeče. Vse te občine imajo lastninsko pravico do poslopja, a imajo tudi pravico do šole, t. j. otroci prebivalcev vseh teh občin smejo v enakem razmerju posečati to šolo. S temi pravicami so pa združena tudi bremena, izmed katerih je najtežje dolg v znesku 33.000 lir, ki obtežuje še danes poslopje meščanske šole.

Navedli smo zgodovino in nekatera svojstva te šole iz razloga, da bo vsem interesentom razumljiva nevarnost, ki grozi v najnovejšem času tej važni kulturni ustanovi.

Pred približno 14 dnevi so bili namreč poklicani v Postojno vsi župani teh občin na skupni sestanek, na katerem je gerent postojnske občine (baje po navodilih podprefekture v Postojni!) svetoval županom, ki so se temu pozivu odzvali, naj se vse občine odpovejo lastninskim in posestnim pravicam do poslopja na korist postojnske občine, ki pa prevzame za to v svojo plačilno obvezo tudi dolg, ki obtežuje to šolsko poslopje. S to odpovedjo pa ne bi bile združene tudi pravice do šole, katere bi še nadalje obstojale za vse občine, t. j. otroci prebivalcev vseh teh občin bi imeli tudi v bodočnosti iste pravice kot doslej. V nasprotnem slučaju pa — ako se namreč občine ne odpovejo omenjeni lastninski pravici — bodo morale čimprej prispevati k plačilu dolga.

Ta predlog obč. gerenta v Postojni — na prvi pogled zelo nedolžen in celo ugoden — je, ako ga natančneje promatramo, pravi «danajski dar», katerega morajo prizadete občine najodločneje zavrniti iz dveh razlogov.

Poslopje meščanske šole v Postojni je gotovo vredno 150.000 lir, obstoječi dolg v znesku 33.000 lir je pa, podeljen na 40 občin, pravo bagatelno breme, ki ga vsaka občina z lahkoto zmore. Ako bi ostale občine ta dolg prepustile postojnski občini ter se obenem odpovedale svojim lastninskim pravicam do poslopja, kar ta bistri predlog postojnskega gerenta ravno zahteva, bi postojnska občina na prav lahek način pridobila najmanj 100.000 lir. To bi bil prvi razlog, vsled katerega bi bila kupčija, ki jo nameravajo skleniti postojnski gerent na eni strani, a na drugi strani vse ostale občine bivšega postojnskega okraja, za te slednje skrajno neugodna ter vsled tega vse prej kot priporočljiva.

Je pa še drug važnejši razlog, ki sili gerenta postojnske občine, oziroma druge faktorje, ki stojijo za njim, da bi to kupčijo sklenili. Gre namreč naravnost za uničenje slovenske meščanske šole, ki bi se na ta način najlažje doseglo.

Po Gentilejevi šolski reformi se namreč meščanske šole sploh ukinejo. Nadomestijo se pa lahko z dvemi drugimi vrstami šol, ki jih predvideva ta reforma: s takozvano dopolnilno šolo (scuola complementare), ali pa z nadaljevalnimi tečaji (corsi integrativi).

Dopolnilna šola je vrsta nižje srednje šole, na kateri poučujejo srednješolski profesorji; ni obvezna ter je združena s šolskimi taksami. V bistvu se torej zelo razlikuje od sedanje meščanske šole. Glede nadaljevalnih tečajev nimamo tozadeznih načrtov momentano pri roki, da bi jih mogli karakterizirati, na vsak način pa je njihov ustroj bližji ustroju sedanjih meščanskih šol kakor pa dopolnilna šola. Sicer pa to tudi ni za sedaj tako važno v vprašanju meščanske šole v Postojni, mnogo večje važnosti je pojasnitev načina, kako se hoče rešiti usoda te šole z ozirom na kompetenco v tej zadevi od strani njenih dosedanjih gospodarjev.

Akcija obč. gerenta v Postojni gre očividno za tem, da se spravi kompetenca tega vprašanja iz področja 40 občin v področje ene same. Seveda bi bila potem odločitev usode meščanske šole mnogo lažja, ko bi odločala v tem samo postojnska občina. Ves manever, ki ga zasleduje postojnski gerent v vsej zadevi, je torej jasen. Postojnska občina kot neomejena lastnica poslopja meščanske šole bi potemtakem razpolagala s to šolo svobodno: spremenila bi jo po svoji volji in bi jo tudi lahko opustila, ako bi to ravno hotela. Odločilno besedo bi imela n. pr. tudi v izpremembi učnega jezika.

Predstavnik postojnske občine pa ni danes avtonomni občinski zastop, ampak od pol. oblasti imenovani obč. gerent. Kakšna je naloga obč. gerentov v naših krajih, to nam je vsem znano; izražena je v eni sami besedi: asimilacija.

Tudi v tem vprašanju gre v prvi vrsti za ta namen, zato opozarjamo vse prizadete občine, da dobro premislijo, prej ko sklenejo tako važno odločitev kakor bi bila prepustitev meščanske šole v neomejeno oblast obč. gerenta v Postojni. Ne le da se s tem odpovejo važni pravici, ki je spojena z zelo malimi dolžnostmi, ampak tudi napravijo usodepoln korak, ki bi se ne bi dal več popraviti.

Meščanska šola v Postojni naj ostane še nadalje last vseh onih, ki so jo ustanovili; ko bo pa treba sklepati o njeni bodoči usodi (ki pa za enkrat ni še aktualna!), bo 40 interesiranih občin gotovo bolje odločalo kakor ena sama, ki je povrhu vsega še zastopana po osebi, ki ji gotovo niso pri srcu njene prave koristi.

Himen. Danes se poroči član in bivši podpredsednik šentjakobske «Čitalnice» v Trstu, g. Ivan Ban z gospodično Karlo Selan. Bilo srečno! — Odbor.

Dušni parstir po božji volji... V Salurnu na Tridentinskem se je pred kratkim pripetil zelo značilen dogodek. V tamošnji cerkvi so verniki, med katerimi je bilo mnogo Nemcev, prisostvovali sv. maši, ki jo je bral italijanski duhovnik. Tekom povzdigovanja je ta slišal, da so nekateri verniki molili v svojem materinem nemškem jeziku. To je dušnega pastirja tako ujezilo, da je položil kelih na oltar, se obrnil proti vernikom ter jih nahrulil z ostrimi besedami, naj molijo v italijanskem jeziku, sicer pa naj se poberejo iz božjega hrama!

Nezaslišani nastop duhovnika je vzbudil med navzočnimi verniki silno mučen vtis.

Glasbeni večer šole «Glasbene Matice» Sinoči se je vršil v dvorani DKD pri Sv. Jakobu glasbeni večer šole «Glasb. Matice» ob nabito polni dvorani. Častneje ni mogla «GL Matica» praznovati 15. leto svojega delovanja. Vsi učenci in učenke so izvršili izvrstno svojo nalogo. Zlasti sta ugajala seveda orkester na lok in mešani zbor, ki sta povzdignila glasbeni večer visoko nad nivò običajnega nastopa gojencev.

Podrobno poročilo prinesemo prihodnje dni izpod strokovnjaškega peresa.

Avtomobilske takse. Tukajšnja finančna intendanca poroča, da dovoljuje finančno ministrstvo $^5/_{12}$ popusta onim posestnikom avtomobilov, ki plačajo še tekom tega meseca avtomobilsko takso. S tem pridobijo pravico, da lahko takoj prosto krožijo s svojimi avtomobili.

Danes ob 18. uri bomo v dvorani DKD pri Sv. Jakobu zopet gledali zgodbo Kraljice palčkov, se veselili in jokali z malimi palčki in občudovali modrost kraljevega norčka. — Skedenjski šolarji res izvrstno igrajo to krasno igro. Naj nikdo ne zamudi te lepe prilike! Plemeniti namen te igre — pomagati ubogim šolskim otrokom — in pridni palčki — Skedenjci zaslužijo velikega obiska. Stojišče za otroke 1 L. za odrasle 2 L, sedeži I. vrste 5 L, II. vrste 4 L.

M. D. P. - Openine ponovi danes, v nedeljo ob 20. uri Štokovo enodejanko «Ne kliči vraga» in pa žaloigro «Na dan sodbe».

Zadnja predstava, ki je bila številno obiskana, je izpadla nad vsako pričakovanje dobro. Občinstvo je z zanimanjem sledilo razvoju igre «Na dan sodbe» in se je iz srca smejalo pri Štokovi «Ne kliči vraga». Posebno zadnja je izzvala cele salve smeha. Bilo bi torej priporočati vsem onim, ki se niso udeležili zadnje predstave, da se gotovo udeleže današnje.

Posebno bi naši javnosti poudarili tudi dejstvo, da gre čisti dobiček v korist dramatičnega odseka, da si nabavi potrebne stvari za oder, in pa v korist nogometne skupine, ki bo Openam jako hvaležna, če ji na ta način priskoči na pomoč.

Omenimo naj tudi, da bo sviral med predstavo izurjeni in pridni openski orkester, kateremu je pri zadnji predstavi občistvo istotako izreklo svoje priznanje.

Na svidenje torej v Kettejevi dvorani!

Društvene vesti

Šolsko društvo, podružnica pri Sv. Ivanu priredi v nedeljo, dne 6. julija t. l. veliko ljudsko veselico v korist refekcije otroškega vrtca na vrtu Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Na tej veselici bo sodelovalo več pevskih društev iz bližnje in daljne okolice, katerih je do sedaj prijavljenih 12. Tudi godba, ki bo svirala, bo nekaj izrednega. Za sedaj naj bo še tajno, od kod pride. — Prijatelji mladine, ne zabite kaj je Vaša dolžnost!

Sportno društvo «Adria» priredi dne 29. t. m. kolesarsko dirko na sledeči progi: Openine, Sežana, Štorje, Gaberk, Divača, Povir, Sežana, Openine. (45 km).

Vpisuje se pri predsedniku v ul. Torre bianca 35, I., levo in pri vseh ostalih odbornikih. Na pismene prijave se bo oziralo le, če bo priložena vpisnina. Rok vpisovanja poteče 25. t. m. ob 7. uri zvečer. — Dirke se lahko udeleži vsak kolesar, ki je član SDA in ima poravnano članarino tekočega meseca. Kdor ni član in kdor ni še poravnal članarine, lahko to uredi pri predsedniku do zgoraj navedenega roka. — Vpisnina k dirki znaša 3 L, več 1 L za kavcijo številke, katera pa se po končani dirki vrne. Pravila dirke so bodo pravočasno javila.

Podpisani odbor naproša vse one, ki bi hoteli sodelovati pri dirki (posebno pa motociklisti ali avtomobilisti), naj se blagovolijo javiti, za kar jim bo odbor prav hvaležen.

Odbor.

Šentjakobska «Čitalnica» opozarja slov. ob činstvo, da je pomnožila svojo knjižnico z znatnim številom novih knjig. Knjižnica je javna in posluje redno vsako nedeljo od 10.— 11. ure predpoldne. Član je lahko vsakdo. Vpisnina znaša 1 liro in mesečni prispevek tudi 1 liro. Opozarjamo nove člane, da se skrbno drže pravil; posebno pa naj skrbno pazijo na izposojene knjige, od katerih so mnoge dragocene in nenadomestljive. — Pri tej priliki prosimo rodoljube, da bi po možnosti z darovanjem knjig prispevali k razširjenju te prepotrebne knjižnice.

Kontovel. Domači diletantje ponovijo danes, v nedeljo, 22. t. m., priljubljeno Jurčičevo narodno igro s petjem v petih dejanjih «Domen». Med dejanji svira znana proseška godba. Začetek točno ob 5.30 (17.30). Predprodaja vstopnic ob 11. uri predp. v dvorani.

Iz tržaškega življenja

Tatinski obisk v stanovanju bogatega trgovca. - Bogat plen. Predvčerajšnjim popoldne so se neznani zlikovci vtihotapili v stanovanje trgovca Evgena Schiller, katero se nahaja v prvem nadstropju hiše št. 5 v ulici Chiozza. Schiller se nahaja s svojo družino na letovišču v Portorose, radi tega je bilo njegovo stanovanje brez vsakega nadzorstva. Zlikovci so to okoliščino, ki jim je bila najbrž dobro znana, temeljito izkoristili. Preskrbeli so si ponarejene ključe, s katerimi so v ugodnem trenutku odprli vrata ter prišli neopaženo v stanovanje, kjer so vse prebrskali in preiskali. Vlomili so razne omare in predala ter pobrali vse najboljše perilo in obleke. Preiskali so tudi Schillerjevo uradno sobo, kjer so prevrtali železno blagajno, iz katere so pobrali raznovrstne listine, niso pa iztaknili železne skrinjice, v kateri so bili spravljeni dragulji Schillerjeve soproge, vredni približno 40.000 lir. Dragocena skrinjica je bila spravljena v posebnem predalu blagajne, ki so ga pozabili, ali pa niso znali odpreti. Kljub temu je bil plen zlikovcev ogromen. Odnesli so veliko množino perila, oblek, kožuhov, preprog, porcelanaste in srebrne posode itd.; še celo slike so sneli s sten. — Tatvino je odkrila predvčerajšnjim popoldne vratarica. Ker je vedela, da je Schiller odsoten s svojo družino, se je močno začudila, ko je zapazila, da so vrata njegovega stanovanja odprta. Pogled v stanovanje jo je prepričal, da so bili notri nepoklicanci.

O dogodku je bil nemudoma obveščen Schiller, ki je, prišedši na lice mesta, dognal, da so ga zlikovci oškodovali za približno 40.000 lir.

Tatvina je bila naznanjena orožnikom, ki pridno poizvedujejo za zlikovci. Zdi se, da so na dobrem sledu.

Nesreča pri delu. Težaku Ivanu Dusich, staremu 40 let, stanujočemu v ulici Industria št. 1, je včeraj predpoldne pri delu v prosti luki V. E. III. padel na glavo zaboj ter ga precej hudo pobil. onesrečenec je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

Hud gospodar. Zasebnica Antonija Turušek, stara 22 let, stanujoča v ul. Ponte št. 6, se je sinoči okoli 18. ure sprla z gospodarjem, pri katerem stanuje. Gospodar, 34-letni Josip Pacher, jo je tako obdelal s pestmi in brcami, da so morali Turušekovo prepeljati v mestno bolnišnico.

Poskušen samomor. Radi nesrečnih družinskih razmer si je hotela vzeti življenje 17-letna Karla Zara, stanujoča v ul. S. Gavardo št. 106. Sinoči okoli 21. ure je v svojem stanovanju zavžila precejšnjo množino octove kisline. Domači so poklicali na pomoč zdravnika rešilne postaje, ki je deklici izpral želodec ter jo nato dal prepeljati v mestno bolnišnico. Njeno stanje je precej nevarno.

Padla po stopnicah. Ko s je sinoči, okoli 23. ure branjevka Terezija Reja, stara 40 let, stanujoča v ulici Montecchi št. 1, vračala domov, se ji je spodrsnilo na stopnicah in padla je tako nesrečno, da se je precej hudo pobila po levem sencu. Dobila je potrebno pomoč od zdravnika rešilne postaje.

Vesti z Goriškega

Po toči

Poslednja leta preživlja goriški kmet ostro gospodarsko krizo, ki resno ogroža njegov gospodarski obstanek. V tihe domove goriških vasi se je naselila skrb, ki kakor mora teži našega kmeta; ne da mu miru ne po dnevi ne po noči in domačo gospodinjo spremlja pri vsakem njenem koraku. Ker ni nikakega postranskega zaslužka in nikakega prebitka iz prejšnjih gospodarskih let, živi naš kmet celo leto edinole od upanja na letni pridelek. Na to upanje mu daje trgovec na upanje blago v trgovini, na to upanje se najde kak upnik, ki posodi začasno denar v stiski, od tega upanja živi kratkomalo cela družina. Čim pade to upanje, se zruši z njim cela stavba, zgrajena na tem upanju, nastopi obupanje.

Tako se je zgodilo letos, ko je bil po strašnem vremenskem neurju uničen našemu kmetu še v zarodu skoraj ves letošnji pridelek in v mnogih krajih tudi vinski pridelek bodočega leta. Ražen skrbi se je naselil v naših kmečkih hišah še obup, ki izpodkopava in gloda poslednjo življensko silo našega kmeta. Po poslednjem neurju se je izvila iz grudi marsikaterega kmeta kletev, da ne bo več gnojil s svojimi potnimi sragami rodne grude, ker je ves njegov trud brezuspešen.

Da se prepreči popolni gospodarski polom goriškega kmeta, je neobhodno potrebna nujna in izdatna pomoč. Ministrski predsednik je takoj daroval iz lastnih sredstev po toči prizadetim krajem znesek 12.000 lir, kar je sicer lep zgled, toda pomeni le vreči kapljo v morje, ker škoda gre v milijone. Tu mora priskočiti našemu kmetu na pomoč država, omogočiti mu z izdatno podporo premaganje krize in tako obuditi v njem prejšnje upanje.

V to svrho je poslanec Besednjak interveniral na goriški podprefekturi in na videmski prefekturi, ki sedaj zbirata od županstev podatke o obsegu škode. Videmska prefektura je zaprosila pri finančnem ministrstvu, da se potom izvedencev ugotovi obseg škode.

Najbolj hudo so prizadeti od toče Šempas, Ozeljan, Osek, Črniče, Št. Peter, Prvačina, Dornberg, Rihemberk, velik del Krasa in Brd ter kanalski in tolminski okraj.

Ne kaka miloščina, ampak edinole izdatna in nujna podpora s strani države je v stanu zopet dvigniti razrušeno gospodarstvo goriškega kmeta.

Iz Nabrežine. (Smrtna kosa). Preteklo sredo zvečer je tu nenadoma umrl naš obče spoštovani občinski tajnik Peric Andrej. — V sredo je še po dnevu delal v uradu, ne da bi najmenje čutil kako slabost, a ponoči je po četrturnem boju podlegel neizprosni smrti. Pri trdnem zdravju sicer ni bil, ker se ej bil komaj nekoliko popravil od hude bolezni, ki ga je tlačila pred par meseci. Mnogo je vplivala na njegovo zdravje tudi služba. Posebno letos, ko se je cela občinska uprava preuredila v smislu italijanskih zakonov ter mu je to nakopičilo mnogo posla, tako, da si ga našel v uradu ob 11. uri zvečer ali pa ob 5. uri zjutraj.

Pokojnik je služboval tu čez 20 let in do nedavno je opravljal tajniško službo tudi v Devinu in Slivnem. Bil je vzoren, vesten in tih uradnik ter napram vsakomur postrežljiv, kolikor je le mogel. Posebno v vojnem času je trdnem zdravju sicer ni bil, ker se je bil koživa priča, kako je bil spoštovan in priljubljen, je bil njegov pogreb, katerega se je udeležila ogromna množica ljudstva vseh vrst in slojev. Videl si delavca, kmeta, obrtnika, vsem je bil rajni Andrej enako mil in drag. Tudi bližnje vasi so bile močno zastopane, posebno pa občine Devin in Slivno. Občinski zastop se je udeležil pogreba polnoštevilno z županom vit. Boscheti na čelu. Dalje mu je domače «Godbeno društvo» sviralo na zadnji poti žalostinke in «Pevski zbor» mu je v cerkvi in ob grobu zapel par pesmi. Sprevod je vodil č. g. dekan devinski ob asistenci domačega in šempolajskega g. župnika. Splošna sodba ljudstva je, da se tu ni še vršil enak pogreb, kjer bi toliko ljudi spremljalo pokojnika. — Pokojnik zapušča vdovo in štiri nedorasle otroke. Dragi Andrej, Ti si nas zapustil, a Tvoj spomin ostane vedno med nami. — Žalujoči družini in sorodnikom iskreno sožalje.

Odmevi krvavega volilnega shoda v Ajdovščini. Kazenska preiskava radi krvavega volilnega shoda v Ajdovščini, ki je imel za posledico prezgodnjo smrt goriškega narodnega mučenika Antona Štrancarja, se z vso vnemo nadaljuje, kar ugotavljamo z velikim zadoščenjem. Sedaj je preiskava že v toliko napredovala, da je preiskovalni sodnik g. De Gironcoli smatral za potrebno odrediti aretacijo Antona Bressan, uradnika na deželnem hipotečnem zavodu v Gorici, ki se je tudi izvršila.

Tolmin. Pretekli teden je imela Tolminska Posojilnica in hranilnica svoj redni občni zbor, pri katerem se je razmeroma posrečila izvolitev novega odbora. Čuditi se je, da ni nihče predlagal raztegnitev uradnih ur in delovanja na splošno. Ne samo, da bi bil ta ukrep koristen hranilnici sami v gmotnem oziru, ampak tudi dosegi namena, radi katerega je bila ustanovljena. Prva naloga domačih denarnih zavodov je pač gospodarska osamosvojitev, katera pa ni dosegljiva z dvema uradnima urama na teden — posebno ne v Tolminu, kjer sta še dve podružnici tujih bank.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi v sredo, 25. junija t. l., ob 20.30 v dvorani Trg. doma koncert, ki obeta postati po svojem sporedu eden najzanimivejših. Obsega tri dele: prvi del tvorijo tri skladbe znanih naših skladateljev in sicer a) O. Dev: «Svatba na poljani» za mešani zbor, b) D. Jenko: «Vabilo» za moški zbor in c) kot zaključek prvega dela V. Vodopivec: «Prstan», skladba za mešani zbor, sopran in bariton solo. To je najnovejša Vodopivčeva skladba, ki si bo gotovo s prvimi akordi osvojila poslušalce. — Drugi del koncerta prevzame tenorist, g. Ciril Bratuž, član kr. opere v Ljubljani, ki si je na raznih jugoslovenskih odrih priboril s svojim lepim glasom mnogo simpatij in priznanj. Poje štiri pesmi: a) L. M. Škerjanc: «Beli bezeg», b) Lajovic: «Svetla noč», c) Dev: «Vzdih» in č) Dev: «Mak». Občistvu se zopet nudi lepa prilika, da sliši umetnika, ki je naš rojak. — Tretji del koncerta tvorijo skladbe nabožne vsebine: dve Brucknerjevi, t. j. a) osmeroglasni mešani zbor «Ave Maria», ki se je pel na enem predvojnih koncertov Pevskega in glasb. društva in b) istega skladatelja «Antifona» za mešani zbor in tenor solo. Tenor solo poje tukaj g. dr. Karol Birsa. Kot zaključek in višek koncerta sledi mogočna E. Komelova kantata «Psalm na višini» za mešani zbor in tenor solo s spremljevanjem klavirja in harmonija. Tekst skladbi je napisal g. Janko Samec in odgovarja skladba popolnoma veličini besedila. Tenor solo poje g. Ciril Bratuž. Originalno spremljevanje je pisano za orkester, vsled neprimerno visokih stroškov za orkester pa se mora društvo omejiti na spremljanje s klavirjem in harmonijem. Razume se, da je tudi to spremljanje priredil skladatelj sam, ki bo vodil koncert. — Priporočamo vsakomur, ki mu je napredek naše glasbe v Italiji na srcu, da podpira društvo v njegovem plemenitem stremljenju: s pristopom k društvu kot član in s posečanjem njegovih prireditev.

Začasno zapretje državne knjižnice. Vsled notranje službe ostane državna knjižnica od 1. do 15. julija zaprta. Do 1. julija morajo biti povrnjene vse izposojene knjige. Za časa notranje službe se bodo izposojevale knjige na dom vsakega dne od 10.30 do 12 predp.

Porotno zasedanje. Po preteku enega leta se dne 1. julija prične v Gorici izredno porotno zasedanje. Razpored porotnih obravnav ni še bil objavljen.

Slabost na cesti. 22-letno Ano Nemec, stanujočo al Buso della Volpe je v ljudskem vrtu nenadoma obšla slabost. Prepeljali so jo v goriško bolnišnico.

Karla Selan

Ivo Ban

poročena

Trst, 22. junija 1924.

429

ZAHVALA

Podpisani, globoko ginjeni, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se udeležili pogreba našega nepozabnega

Andreja Peric

Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, občinskim odborom občin Nabrežina, Slivno in Devin, kakor tudi kr. karabinerjem, godbenemu in pevskemu društvu za pretresljive žalostinke; enaka zahvala vsem darovateljem krasnih vencev in cvetlic.

Nabrežina, 22. junija 1924.

Matilda, soproga, **Bogomil, Ivan**, sinova, **Milena, Adele**, hčerki.

Mali oglasi

UPOKOJENEC, srednje starosti, želi vstopiti v službo h kaki banki ali tvrdki kot sluga ali skladiščni paznik. Oseba zanesljiva. Naslov pri upravništvu. 794

POSESTVO v okolici, obzidano, vzamem v majem. Maurizio 3. 795

NAGROBNI KRIŽ, lep, visok, se proda za nizko ceno. Naslov pri upravništvu. 796

HIŠA z dvema stanovanjima, eno prosto, s kletjo, lepim vrtom, se proda. Via Udine 4, mlekarna. 797

HIŠA s zemljiščem, pripravna za obrt, je na prodaj v Divači. Pojasnila v Divači št. 23. 798

MEBLIRANA soba, s prostim vhodom, se odda dvema gospodoma. Giovanni Boccaccio 14. 799

VSAKO MNOŽINO SUHIG GOB (jurčkov) kupuje po najvišjih cenah L. Paciulli, Gorica, Via Morelli 3. 800

SLUŽKINJA, mlada, se sprejme takoj. Via Kandler 7, vrata 4. 801

MEHANIČNA delavnica za spajanje z avtogenom, se da v najem ali proda. Fumis, Coroneo 29. 802

CEMENT «Portland», žveplo, galico, čilski soliter, kose «Merkur», navadne pluge in obračalnike, ajdo, jesensko repo itd. dobite pri tvrdki D. Bolonić & Co., Trieste, Raffineria 4. 803

URADNICA, vešča slovenskega, hrvaškega, italijanskega jezika in strojepisja, se išče. Prijaviti se v popoldanskih urah. D. Bolonić & Co. Trieste, Raffineria 4. 804

KARLO ŠIŠKOVIČ, Černikal, Herpelje, Kozina, potreuje za svojo trgovino z mešanim blagom poštenega, marljivega in sposobnega trgovskega pomočnika, kakor tudi kočijaža za prevažanje blaga. Hrana in prenočišče pri družini. Plača po dogovoru. 805

POROČNE sobe 1400, mehagonijeve s psiho in tremi ogledali 1950, polna vrata, prava prilika. Oglejte si blago in primerjajte cene. Türk, Via S. Lazzaro 10. 806

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz- izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giulia 29. 542

KRONE srebrne 1.88, goldinarje 5.05, petkronski komadi 9.85, via Pondares 6, I., desno. 20

KRONE, goldinarje, srebro, plačujemo dosti več kot po objavljenih cenah. Prodajalna dragocenih kovin, via Borsa 2, telefon 12-97. 769

TRGOVEC vešč italijanskega, slovenskega in nemškega jezika, dvojnega in enostavnega knjigovodstva, izurjen v mešani in vinski trgovini, želi mesta vodje trgovine z mešanim blagom ali vinske zadruge. Sprejme tudi mesto potnika za Julijsko Krajino. Cenjene ponudbe na upravništvo «Edinosti» pod «Izurjen in vesten». 784

GOSTILNA «Stara scarpa» se je na novo odprla Salita Greta Cisternone 1. Izborna kuhinja. Izbrana domača vina. Krasen razgled. Priporoča se lastnik Gabrijel Martelanc. 783

Občekoristna stavbna in stanovanjska zadruga
„Naš dom“ v Trstu
regsitrovana zadruga z omejenim jamstvom

Podpisano načelništvo vabi gg. zadružnike na

VII. redni občni zbor

ki se bo vršil

v pondeljek, 30. t. m., ob 7.30 zvečer, v prostorih Splošne hranilnice v Trstu, ul. Torrebianca št. 39, I. nadstropje

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelništva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Odobritev računskih zaključkov za l. 1923.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Dopolnilne volitve.
6. Slučajnosti.

(431) Načelništvo.

Naša zavarovalnica
„UNION“
je največja svetovna zavarovalnica
Delniški kapital Fr. 20 Miljonov, zav. kapitali v veljavi čez 70 Miljardov Fr.
Ustanovljena 1828.

Generalni zastopnik
AVGUST RAVNIK - GORICA
Corso V. E. 28, I. 444
— Zastopniki se še sprejemajo. —

6 DNI 6
prodaje
NOGAVIC
po izredno nizkih cenah
počenši s pondeljkom dne 23. t. m.
Nekateri tipi:

ZA GOSPE

v vseh barvah — v vseh barvah

Trpežne bombažaste	L 2.65	Iz posvilenega sukanca, prozorne	L 5.50
Novost. Najfinejša svila s šivom	L 8.70	Iz mušlina, jako prozorne velikanska izbera	L 8.80

Bele nogavice do polovice svilene **L 3.50**

Velika znamka ÖHLER
Ženke nogavice iz posvilenega blaga, s šivom v vseh vrstah barv
L 6.65

Nogavice à jour iz posvilenega sukanca, velikanska izbera barv **L 8.90**

Nogavice iz posebnega šemniškega mušlina v v vseh vrstah barv **L 12.80**

Nogavice, mušlin, iluzija, posebnost tvrdke **L 18.—**

ZA MOŠKE

Trpežna vrsta, v raznih barvah	L 1.70	Zvit sukanec, fantazija, črtane	L 6.40
Posvilen sukanec v modernih barvah	L 3.75	Škotski sukanec, fantazija, črtane, jako elegantne	L 7.50
Fantazija, najfinejše vrste, velikanska izbera	L 5.50	Svila fantazija, črtana, najmodernejše barve	L 8.50

OTROŠKE NOGAVICE PO VSEH CENAH

ÖHLER

Zobozdravnik
dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)
od 9-12 in od 3-5. (72

MIRODILNICA
MARIO FERLIN
Sv. M. Magd. zgornja 2 Bivlo. Tel. 774
prodaja na debelo in drobno. 10
Barve, laki, čopiči, šipe, žeblji, cement, sadra itd. Postrežba na dom.
Bogata izbera slikar. vzorcev (štampov.)
Velika izbera cepilnih potrebščin.

Gostilna CIMETTA ex Menigo
TRST, Piazza Carlo Goldoni št. 5 Via Carducci št. 33
popolnoma prenovljena. 432
Postrežba a la carte z nizkimi cenami. — Priporočljiva za potnike. Izborna domača vina in teran. Dnevna hrana po L 10.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

(59)

Roman.

«Videli ga boste,» je odgovoril gospod Clare; «prišel sem, da se pogovorim z vami o tej zadevi, kakor hitro boste končali z opravki.»

«Ni potrebno, da se prenaglite z odhodom,» je rekel gospod Pendril Nori. «Zagotavljam vas, da je črez teden dni še vedno prezgodaj.»

«Če je ta hiša last Mihaela Vanstoneja,» je ponovila Nora, «tedaj sem pripravljena, da jo jutri zapustim.»

Nepotrpežljivo je vstala s svojega sedeža in se vsedla na divan. Ko je položila svojo roko na naslonjalo, je menjala barvo. Tu so ležale blazine, na katerih je zadnjič počivala mati. Zraven je stal nerodni, staromodni naslonjač, priljubljeni očetov sedež ob deževnih vremenih, ko sta mu Nora ali Magdalena izvrli na klavirju njegove priljubljene melodije. Težak vzdih, ki ga je zastonj skušala pridržati, se ji je izvil iz ust.

«Oh,» je pomislila, «pozabila sem na ta dva stara prijatelja — kako naj se ločim od njiju, ko pride čas ločitve!»

«Ali smem vprašati, gospica Vanstone, če sta s sestro napravili že kakšen načrt za bodočnost?» je poizvedoval gospod Pendril dalje. «Ali ste že mislili, kje se naselite?»

«Na to vprašanje odgovarjam jaz,» je rekla gospodična Garth. «Ko gresta iz te hiše, pojdeta z menoj. Moja domovina je njih domovina, moj kruh je njih kruh. Njuna roditelja sta me čislala, izkazovala sta mi zaupanje in ljubezen, tekom dvanajst srečnih let mi nista dala nikoli občutiti, da sem le guvernanta, vedno sem se čutila kot njih družabnica in prijateljica. Moj spomin nanje je spomin ljubeznivosti in velikodušja in moje življenje naj poplača sirotama, kar dolgujem roditeljema.»

Obe sestri sta pohiteli, prevzeti od trenotnega ganotja, k njej. Gospodična Garth je počakala toliko časa, da se je polegla njih čuvstvena vzburkanost. Nato je vstala, prijela vsako za eno roko in govorila napram možema v svoji običajni skromni govorici: «Še celo tako neznatna zgodba, kot je moja, zaleže u takšnih trenotkih. Vedita, gospoda, da ne obljubljam hčerama naših prijateljev nič takega, česar bi ne mogla izpolniti. Ko sem prišla v to hišo, sem bila neodvisna kakor malokatera vzgojiteljica. V svoji mladosti sem imela s sestro v Londonu zasebno šolo, ki je zelo uspevala in se zelo razvila. Zapustila sem zavod in postala vzgojiteljica samo zaradi tega, ker se mi je zdela odgovornost v šoli prevelika. Svoj delež na dobičku sem pustila v podjetju in ga še danes posedujem. To je moja zgodba v kratkih besedah. Predlagam, da se preselimo v tisto šolo v Londonu, ki še vedno lepo uspeva pod vodstvom moje starejše sestre. Tam bomo mogli živeti toliko časa v zatišju, dokler nas ne bo čas naučil prenašati našo bol. Če sta Nora in Magdalena primorani vsled usode skrbeti zase, jima bom jaz pomagala, da prideta do častnega zaslužka. Najuglednejše rodbine prihajajo k moji sestri po svet, ko se gre za domačo vzgojo njih hčera, in jaz jamčim, da se bo iz srca rada pobrigala za hčerki gospoda Vanstoneja. To je bodočnost, ki jo ponujata moja hvaležnost in ljubezen. Če smatrata, da je ta moj predlog dober — in to vam berem iz oči, gospoda, tedaj si ne bomo težili svoje usode z odlašanjem. Ravnokar ste omenili posle, gospod Pendril; pripravljena sem, da jih skličem in da uredimo skupno to zadevo?

Ne da bi čakala odgovora, je šla k durim, zakaj sklenila je, da prestane izkušnjo na ta način, da bo malo govorila in mnogo napravila. Toda gospod Clare je stopil za njo in jo na pragu ustavil.

«Nikoli nisem še zavidal kako žensko zaradi njenega mišljenja,» je rekel starec, «morda vas bo presenetilo, toda vas zavidam. Počakajte, moram še nekaj povedati. Še ena zapreka je tu, in ta zapreka je Frank, pomagajte mi, da jo odstranimo. Vzemite s seboj starejšo sestro in odvetnika, medtem časom pa bom jaz govoril z mlajšo, da spoznam, kakšnega kova je pravzaprav.»

Medtem je rekel gospod Pendril Nori: «Pred svojim odhodom moram govoriti z vami na štiri oči. Današnji dogodki so povzdignili moje mnenje o vas in hotel bi govoriti z vami kot star prijatelj vašega očeta o vaši sestri.»

Predno je mogla odgovoriti, so prišli ponjo, naj pride k zbranim poslom, in gospod Pendril ji je sledil. Tedaj se je gospod Clare vrnil v sobo in ponudil z odločnim glasom Magdaleni stolico.

Ugodno mnenje vlade o slov. sirotišču v Gorici. Poverjenik videmske prefekture je v mesecu marcu nadzoroval slovensko sirotišče v Gorici, ali ustreza predpisom zakona. Ker je bilo poročilo dotičnega poverjenika ugodno, je pokrajinska komisija z odlokom z dne 28. marca t. l. proglesila, da odgovarja sirotišče vsem zakonitim predpisom in mu je celo dovolila, da sprejema v oskrbo in vzgojo tudi furlanske vojne sirote, kar se dovoljuje le vzornim sirotiščem.

Samomor rezervnega poročnika. Rezervni poročnik Anzil je ležal v petek v postelji v lastnem stanovanju v Via Valdirose št. 5, ker si je pred kratkim dal operirati na vratu smetljaj. Približno ob 3. pop. je zadonel iz njegove sobe strel. Prepla šena žena in sin sta takoj tekla v njegovo sobo, kjer se je jima nudil strašen prizor. Soprog odnosno oče je ležal krvaveč v postelji. Iz služenega revolverja si je Anzil pognal v usta kroglo, ki mu je predrla tilnik in se zarila v steno. Na lice mesta je prihitel «Zel. križ», ki pa ni mogel prav nič pomagati, ker je samomorilec medtem izdihnil. Dosedaj so vzroki, ki so privedli samomorilca k temu skrajnemu koraku, še neznani, ve se samo, da je il Anzil sila nervozen človek. Včeraj o 5.30 pop. se je vršil njegov pogreb.

Iz tržaške pokrajine

Bač na Pivki. V sredo, 18. t. m. ob 8.30 zjutraj je nenadoma izbruhnil požar v tukajšnji parni žagi tvrdke Alojz Urbančič. Ogenj je v nekaj trenutkih vdrl v vse prostore, začel objemati tudi v bližini ležeči les ter groziti, da upepeli celotno skladišče. Ker so bili vaščani deloma v gozdu in na polju, je bila obramba silno otežkočena. Naglemu in odločnemu nastopu gasilcev s Knežaka najprej, zatem gasilnemu društvu iz Zagorja ter požrtvovalni pomoči mož, žen, fantov in deklet, ki so hiteli gasiti, noseč vodo iz bližnjega napajališča, — vsem tem se je zahvaliti, da ni bilo večje škode in da se je posrečilo lokalizirati požar ter rešiti v bližini ležeči les ter skladišče.

Stroji, delavnice, orodje, poslopje je bilo popolnoma uničeno in se ceni škoda na približno 500.000 lir. Vzrok požara je še nepojasnjen. Okolica je vsled ognja precej prizadeta, ker je bilo na žagi zaposlenih več delavcev in imelo zaslužek več desetin voznikov, ki so dovažali in odvažali les.

Sežana. Prostovoljno gasilno društvo v Sežani praznuje letos 30-letnico svojega obstanka in priredi dne 27. julija vrtno veselico z jako obširnim programom, ki se bo pravočasno objavil.

K tej jubilejni slavnosti so vabljena vsa bratska gasilna društva kakor tudi vsa pevska društva Jul. Krajine. Na sporedu slavnosti so vaje gasilcev, petje, tombola itd. Društva, ki se nameravajo udeležiti slavnosti, naj se priglasijo pri tuk. odboru in naznanijo, s katero pesmijo bi nastopila. Priglase je poslati vsaj do 15. julija t. l., ker se na poznejše priglase ne bo moglo ozirati, to pa radi sestave sporeda, ki ga treba poslati oblastvom v potrditev. — Pevska in druga društva so naprošena, da na ta dan ne prirejajo veselic.

Gdbor gas. društva v Sežani.

Vesti iz Istre

Velika vrtna veselica v Klancu. Izobraževalno društvo «Slavnik» v Klancu priredi 29. junija, na dan sv. Petra in Pavla, na vrtu lovskega društva v Klancu veliko vrtno veselico. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Spored objavimo v prih. številki.

Književnost in umetnost

Vasilij Mirk: Mladinski album za klavir. Te dni je izšla pod tem naslovom v samozaložbi zbirka 16 lahkih, posebno naši glasbeni mladini namenjenih, klavirskih kompozicij. Dobiva se v vseh knjigarnah in pri skladatelju. Cena 15 lir. Podrobnejšo oceno prinesemo iz poklicanega peresa.

Loterijske številke

izžrebane dne 21. junija 1924:

Bari	27	90	56	35	80
Firenze	45	19	43	88	47
Milano	45	56	20	23	90
Napoli	75	31	29	53	30
Palermo	57	33	45	60	90
Roma	79	62	15	54	28
Torino	89	40	16	65	50
Venezia	89	35	11	59	90

Gospodarstvo.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine: Žveplo 2-krat rafinirano in neutilizirano 99.57% čistosti, angleško modro galico, žveplalnike, škropilnice, vrtna, poljska in cvetlična semena, umetna gnojila, kose «Merkur» in «St. Florian», grablje, kosišča, osovnike, zalivalnike, klajno apno za živino, prazne sode od modre galice zelo pripravne za vodo za zalivanje ali napravo modre galice in razne druge gospodarske potrebščine. — **Tržaška kmetijska družba v Trstu, ul. Raffineria 7.**

Zgodovinski razvoj denarnih zavodov

Denarni zavodi igrajo v današnjem gospodarskem življenju tako važno vlogo, da ni brezpredmetno orisati v kratkih potezah njih zgodovinski razvoj, čigar poznavanje je v gotovi meri potrebno za pravilno pojmovanje mogočnih bank, katere se danes z vso pravico smatrajo za kazalo splošnega gospodarskega položaja gotove dežele.

Posli, s katerimi so se pečale prve banke, so dokaj različni od poslov modernih bank; gotovi posli, nekoč edini ali glavni predmet bančnega delovanja, so stopili danes v ozadje ter prepustili drugim za današnje gospodarstvo bolj važnim poslom svoje mesto. Bančno delovanje se je moralo pač prilagoditi gospodarskim prilikam, ki so ohranile in izpopolnile, kar je bilo potrebnega in dobrega, ter izločile, kar ni imelo več pomena, da še obstoja.

Postanek denarnih zavodov sega globoko v stari vek, v katerem so si posebno Grki in Rimljani priborili mnogo zaslug. Na Grškem so se imenovali oni, ki so se pečali z bančnimi posli trapeciti (trapeca znači miza) in v Rimu argentari ali mensari. Prvi kakor drugi so prišli do velikega ugleda, ker so vestno in natančno izvrševali svoje posle, ki so obstojali v izmenjevanju srebrne in zlate kovine, v sprejemanju denarnih zalog in v dajanju posojil.

Po razsulu grške in rimske kulture je pa srednjeveško barbarstvo s svojimi predsodki in zakoni, ki so skušali uničiti vsak razvoj trgovine, dalo hud udarec denarnim zavodom, ker so obrestna posojila, s katerimi so se tedanje banke najbolj pečale, bila po kanonskem pravu splošno obsojena. Tedanja duhovščina je namreč smatrala take in slične bančne posle za protiverske in zakonodajalec soglasno z njo za protizakonite. Vsled tega je delo bank skoro popolnoma prenehalo in oni, ki so ga kljub preganjanju nadaljevali, so živeli v večni nevarnosti, da se jim zapleni imetje in da izgubijo posojeni denar, do katerega niso imeli pred zakonom nobenih pravic, pač pa so jim grozile najhujše kazni. To priliko so izrabili Židi, ki so bili tedaj že itak podvrženi preganjanju in sovraštvu, in razun malih izjem so bili oni edini, ki so nadaljevali delo mensarjev in trapecitov.

Židi, oropani svojega posestva in primorani potovati od kraja do kraja, niso našli pred večnim preganjanjem drugega izhoda, kakor da varujejo svoje imetje v denarju, kateri se z lahkoto prenaša in skrije. Nabrali so tako precejšnje svote in se lotili bančnih poslov. Bavili so se v prvi vrsti z obrestnimi posojili in dosegli v tem izredno spretnost, ki je ostala za njih pleme do dandanes nekako značilna. Vsled svoje pohlepnosti pa so izgubili v kratkem vse zaupanje, ker so se, negledè nato, da so zahtevali pretirano visoke obresti, večkrat spuščali v jako umazane in naravnost zločinske posle.

Temu je skušala odpomoči duhovščina (verski redovi), ki je začela ustanovljati tako imenovane «Monti di Pietà» (pietà znači usmiljenje), ki so dajali brezobrestna posojila. Ali tudi ti zavodi so začeli zahtevati najprej nizke, a potem vedno višje in višje obresti, tako da so se polagoma pretvorili v čisto navadne denarne zavode, kakor so jih imeli Židi in drugi, proti katerim so bili ustanovljeni. Iz tega razloga je potem ljudstvo prekrstilo omenjene zavode v «Monti d'Empietà» (empietà znači brezbožnost).

Med malo izjemami, ki so tekmovale v tem času z Židi, so bili tudi Italijani, ki so se pa začetkoma udejstvovali le v manjši meri, ker je nevarnost bila preveč velika. Do prave veljave so prišli šele za časa občin in križarskih vojn ter so na tem polju razvijali res hvalevredno delo. Sprva so se pečali samo z izmenjavo denarja (imenovali so se campsores ali cambiatores) in potem, ko nevarnost ni bila več tako velika, so se lotili z vso vnemo obrestnih posojil, ki so posebno v času križarskih vojn dosegla močan razvoj. Italijani pa se niso omejevali na svojo ožjo domovino, ampak so razprostrli svoje delovanje tudi na države zapadne in vzhodne Evrope. Od teh so prišli do največjega ugleda Lombardi, od katerih izvira med drugim ime «Lombardo» (tako so imenovali tedaj bankirje) in v Londonu ulica «Lombard Street».

Do tu pa so bile le posamezne osebe, zasebniki, ki so se bavili z bančnimi posli, a ščasoma so se začele porajati tudi javne banke t. j. banke, ki so bile pod državnim varstvom in ki so tvorile del javne administracije. Nekateri denarni zavodi so se namreč spuščali v preveliko nevarnost s tem, da so dajali dolgoročna posojila. Dogodilo se je vsled tega večkrat, da ta ali ona banka ni bila v stanu da vrne naloženi denar. Razume se, da so taki slučaji slednjič prisilili državo, da poseže vmes in da prepreči v bodoče take in slične stvari, ki škodujejo celokupnosti. Država je združila vsled tega več takih denarnih zavodov v močno državno banko in stavila druge zasebne zavode pod svoje nadzorstvo. Zasebne banke so se tako pod pritiskom razmer pretvorile v javne anke, ki so nadaljevale započeto delo v širšem obsegu. Prve javne banke, ki so začele svoje delovanje v zadnjih letih srednjega veka in v prvih letih nove dobe, so bile prave depozitne banke, ki so sprejemale vloge blage — kovine in novcev, katere so potem vračale depozitantom proti predložitvi depozitnega potrdila izdanega od banke same. Razen tega so tudi izvrševala za račun depozitantov izplačila. Večkrat pa so bili taki nalogi za izplačila dani v prid osebe, ki je bila pri isti banki samo depozitant, in tako se je izplačilo nadomestilo z dobropisom v knjigi depozitantov, ki jo je imela vsaka banka. Tako je prišlo do žirovnega prometa in banke so se pretvorile v depozitne in žirovne banke.

Seveda se taki zavodi ne morejo imenovati kreditni zavodi v pravem pomenu besede, kajti njih delo je obstojalo v resnici le v blagajniških poslih, s katerimi so se pečale banke od trapecitov in menzarjev dalje in se pečajo še današnje moderne banke, seveda v bolj dovršeni in popolni obliki. Prave banke v modernem smislu besede pa so nastale iz depozitnih bank, ko so začele posojevati — posebno v obliki eskompta naloženi denar, ki se sploh ni dvigal ali le v manjši meri. Redni depozit za varstvo denarja se je tako pretvoril v neredni depozit, ki se je uporabljal za obrestna posojila. Dolžnost bank je bila, da ob zahtevi vrne naloženi denar. Ker pa se je zahteval le redkokdaj in v manjši meri ga je banka lahko uporabljala za obrestna posojila.

Zadnja stopnja razvoja je bila dosežena, ko so banke lahko stavile v promet tudi kreditne papirje, t. j. lastne obligacije, katere so se lahko vsakčas vnovčile pri banki, ki jih je izdala. Banke pa so prišle pri ljudeh v tem času do takega zaupanja, da so se njih obligacije le redkokdaj predložile v vnovčenje, ker jih je ljudstvo imelo raje kot pa kovinasti denar.

Tako je bančno delovanje preko naslednjih treh poslov in sicer depozita in žira, depozita, žira in eskompta in slednjič še depozita žira ekskompta in cirkulacije (danes se take banke imenujejo emisijske banke) prišlo do modernega bančnega poslovanja, ki je seveda v teku let doživelo vedno večjo popolnost, ki kulminira konečno v tem, da postanejo banke same podjetnik v različnih proizvodnih panogah, bodisi direktnim ali indirektnim potom.

DAROVI

Mesto cvetja na grob pok. g. Vide Ferluga-Tomasi daruje družina dr. Mikuletič L 50 Dijaški Matici.

V počastitev spomina prerano umrlih Karmele dr. Veselove in dr. Nade Slavik daruje dr. Matej Pretner 50 lir Šol. društvu in 50 lir Dij. Matici. (denar za DM hrani Š. d).

V počastitev spomina blagopokojne dr. Nade Slavikove daruje družina Gregorja Zidar L 30 Šol. društvu.

Družina Hribarjeva na Opčinah daruje L 50 Šol. društvu.

Veseli teranarji v Divači so dne 25. 5. zbrali pod lipo L 13.20 in 5 dinarjev. K temu dodali še bolj veseli Vremščinarji v Zavrhku na križni četrtek še 31 L 10 st.

V počastitev spomina pok. dr. Nade Slavik daruje Nabergoj M. L 10 za Šol. društvo.

V spomin pok. dr. Nade Slavikove daruje Marija Čok L 20 lonjerski podružnici Šolskega društva. Isti podružnici daruje N. N. L 5, ker Dragotin ni hotel plačila za neko stvar. (Denar hrani blagajničarka).

V včerajšnji «Edinosti» popravljamo darove v toliko, da g. Šiškovič, Črnikal, ni daroval 25, temveč 20 L.

Iz neke kazenske poravnave doposlal g. dr. Fornazarič, odvetnik v Ajdovščini L 50 Šol. društvu.

Vsem cenjenim darovalcem iskrena hvala!

Borzna poročila.

ogrske krone	0.0260	0.03
avstrijske krone	0.0322	0.0382
češkoslovaške krone	66.60	69.10
dinarji	27.25	27.50
leji	10.—	10.50
marke	—.—	—.—
dolarji	23.15	23.35
francoski franki	125.—	125.75
švicarski franki	411.—	414.—
angleški funti papirnati	100.60	100.65

DAROVI ZA BIRMO
Velika izbera. Cene nizke.
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Mazzini št. 46 25

Najboljši šivalni stroji so I. R. I.
Najboljši materijal. Največje jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju. Posebni stroji za šivanje in vezenje L 570.—, zaklopni z dvema predalomaL 720.—. Izbera inozemskih strojev po najzmernejših cenah.
Zaloga šivalnih strojev in potrebščin
24 **Cervellini, Trst, Via G. Cardacci 27**
Na zahtevo se pošljejo cenik.

Odlikovana tovarna utež in mer
Vedani Massimo & F.llo – Legnano
Podružnica v Trstu 411
Prodajalna Via Milano 18, Telefon 19-89.
Delavnica za poprave Via Milano 29.

Tehtnice vsake vrste majhne in velike. Medeni uteži in iz litega železa.
Vse blago je nacijonalno in izdelano po predpisih italijanskega zakona.
Tvrdka izdeluje vsa popravila in preskrbi tudi perijodične preglede na merosodnem uradu.
V takem slučaju nadomesti materijal, ki se ima pregledati, z lastnim materijalom.

NA OBROKE 3%
Moške obleke, izdelane in po meri, dežni plašči, obuvalo, tailleurs in ženski izdelki, blago voilè, vsakovrstno perilo itd. itd.
Konkurenčne cene. Najboljši pogoji.
Krojačnica I. reda
Via XXX ottobre 3/I. - Tel. 39-20
Prodaja na obroke.

„ŠIRITE EDINOST"

Najboljši **ABADIE?**

Evo! Naposled se je vendar povrnil izborni cigaretni papir. Zahtevajte ga povsod. (5

BOROVE HLODE
od 2 do 6 metrov, premer v sredi najmanj 16 cm., **kupim v veliki množini.** Ponudbe na upravništvo «Edinosti» pod «Borovi hlodi.» (418)

Starodavna tovarna tehtnic, utež in mer
Giuseppe Florenz & C°
z zalogo in delavnico za poprave
v Via Ant. Caccia 6, Telefon 13-64
naznanja svojim cenj. odjemalcem, da **so se dopustile vse tehtnice za trgovske potrebe sistema „Florenz" k mirosodni poskušnji** glasom metričnega pravilnika, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem 1924, tudi v novih pokrajinah.
Popravila se izvršujejo točno in po zmernih cenah. 414

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000,000·-- Telefon: 5—18, 22—93
PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI
Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000.000·-- Telefon: 5—18, 22—93
Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4½% vezane vloge po dogovoru. - Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.
Podružnice: GORICA, Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor
Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo
Blagajna je odprta od 9½—12½ in od 14½—16
Podružnice: Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Zavarovanja proti požaru, tatvini, proti nezgodam pri prevozu, proti nesrečam, proti škodi vsled civilne odgovornosti kakor tudi zavarovanja na življenje se sklepajo pod najugodnejšimi pogoji z zavarovalno družbo
„DUNAV" (DANUBIO)
delniška družba za splošno zavarovanje.
Glavno zastopstvo v Trstu, ul. V. Bellini 9.
Sprejme se tudi nekoliko krajevnih zastopnikov.

JELEN milo SCHICHT
je
MILO previdne gospodinje

GIUSEPPE SPECHAR - TRST
Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini
naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel (10)
veliko izbero tu- in inozemskega blaga
za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah
Specijaliteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO

Tvrdka Giuseppe Struchel - Trst
Via Mazzini štev. 36, vogal Via S. Caterina
nadaljuje
LIKVIDACIJA
vseh svilenin, ki jih ima v zalogi s
25%
popustom na zaznamovanih cenah. — Ob tej priliki bo prodajala bombaževino, perilo, izdelke in blago na meter, pletenine, nogavice, čipke, okraske itd. po najnižjih cenah.
NB. Popust na SVILENINAH se odbije pri blagajni.

BANCA ADRIATICA
Ustanovljena leta 1905.
Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.
Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača).
Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.
Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo
Jemči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite v Italiji ter ekskomptira tozadevne akcepte.
Otvarja akreditive za nakup blaga. Inkasira efekte in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Izvršuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije.
Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.